

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2024

Barbora Bartovská

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Role politických symbolů Slovenského štátu ve volbách
2023 na Slovensku**

Bakalářská práce

Autorka práce: Barbora Bartovská

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Petra Guasti, Ph.D., Dr. habil.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Při přípravě této práce autorka použila DeepL Translate a Grammarly.com za účelem kontroly anglického překladu a gramatiky práce. Po použití těchto nástrojů autorka obsah podle potřeby zkontrolovala a upravila a přebírá plnou odpovědnost za obsah publikace.

V Praze dne 30. 4. 2024

Barbora Bartovská

Bibliografický záznam

BARTOVSKÁ, Barbora. Role politických symbolů Slovenského štátu ve volbách 2023 na Slovensku. Praha 2024. 93 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Petra Guasti, Ph.D., Dr. habil.

Rozsah práce: 105 457 znaků

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá politickými symboly Slovenského štátu, jejich rolí a použitím krajně pravicovými stranami ve volební kampani v předčasných parlamentních volbách v roce 2023 na Slovensku. První část práce zahrnuje shrnutí aktuální stav poznání o krajní pravici, politické paměti a symbolice, Slovenském štátu, klerofašismu, a končí stručným nastíněním politického vývoje na Slovensku do května roku 2023. Ve druhé části dochází o operacionalizaci symbolů a výběru zkoumaných politických stran, čímž dochází k vytvoření případové studie, kterou práce analyzuje v další části. Analýza samotná probíhá ve vizuální a obsahové formě ve volebních programech stran, billboardech, webech a vybraných webových článcích. Závěrem dochází ke shrnutí výsledků analýzy a poznatků. Cílem práce je odpovědět na otázku, jakou roli hrají politické symboly Slovenského štátu v rukou krajně pravicových slovenských politických stran v předčasných parlamentních volbách v roce 2023 na Slovensku?

Abstract

This bachelor's thesis deals with the political symbols of the Slovak state, their role, and their use by the far-right parties in the election campaign in the early parliamentary election in the year 2023 in Slovakia. The first part of the thesis contains a summary of the current state of knowledge of the far right, political memory and symbolism, Slovak state, and clerofascism, and ends with a brief outline of political development in Slovakia until May 2023. The second part deals with the operationalization of symbols and selection of the studied political parties, thus creating a case study, which is analyzed in the next section. The analysis itself takes place in the visual and content form in the parties' election programs, billboards, websites, and selected web articles. It concludes with a summary of the analysis results and findings. The thesis aims to answer the question: what role do the political symbols of the Slovak state play in the hands of the far-right Slovak political parties in the early parliamentary elections in 2023 in Slovakia?

Klíčová slova

Slovenský štát, politické symboly, politika paměti, krajní pravice, volební kampaň

Keywords

Slovak State, political symbols, political memory, far right, political campaign

Title

Role politických symbolů Slovenského štátu ve volbách 2023 na Slovensku

The role of Slovak's state political symbols in the 2023 election in Slovakia

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí Doc. PhDr. Petře Guasti, Ph.D., Dr. habil. za věnovaný čas, cenné rady, trpělivost, pravidelné konzultace a ochotu pomoci při jakýchkoliv komplikacích.

Obsah

Úvod	8
1. Aktuální stav poznání	11
1.1 Krajní pravice	11
1.2 Politika paměti	14
1.3 Politické symboly	14
1.4 Slovenský štát	16
1.3.1 Symboly Slovenského štátu	18
1.5 Klerofašismus	19
1.6 Politický vývoj na Slovensku	20
2. Metodologie	23
2.1 Politické symboly	24
2.2 Symboly Slovenského štátu	25
2.3 Otázka a problematika vlajky	28
2.4 Výběr zkoumaných objektů	28
3. Analýza	30
3.1 Volební programy	30
3.1.1 Slovenské hnutí obrody	31
3.1.2 Slovenská národní strana	32
3.1.3 Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko	34
3.1.4 Hnutí Republika	35
3.1.5 Shrnutí	38
3.2 Analýza billboardů	39
3.3 Webové stránky	41
3.4 Vybrané příspěvky	43

3.5	Výsledky analýzy	45
	Závěr.....	46
	Summary.....	49
	Použitá literatura.....	53
	Seznam příloh.....	62

Úvod

V posledních letech dochází na území Evropy k erozi demokracie, zejména v postkomunistických zemích. Jednou z takových zemí je i Slovenská republika, která se v důsledku politického vývoje z nedávné doby dostala v roce 2023 na politickou křižovatku, kdy voliči a voličky rozhodovali o budoucím směřování země. Předčasné parlamentní volby v září 2023, tak byli milníkem, který výrazně ovlivní budoucnost demokracie na Slovensku. Výsledek voleb ukázal, že slovenská demokracie je oslabená, a otázkou je, zda dojde k jejímu ještě většímu oslabení a přiblížení Slovenska k nedemokratickým režimům, včetně vlastního klerofašistického režimu z období 1939-1945.

Demokratickou erozi (democratic backsliding) je možné pozorovat po celém světě, v Evropě je význam úpadku demokracie výrazný zejména v oblasti Visegrádské čtyřky (Bartels, 2023; Marc, 2023; Dawson & Hanley, 2019; Hornat, 2021; Vachudová, 2020). Dosud byla demokratická eroze dokumentována zejména v Polsku a Maďarsku, Maďarsko bylo v roce 2022 dokonce označeno Evropským parlamentem jako „*hybridní režim volební autokracie*“ (Evropský parlament, 2022), a dle posledního reportu Nations in Transit se maďarský autokratický hybridní režim blíží k přeměně na semi-konsolidovaný autoritářský režim (Nations in Transit, 2024). České republiče se daří demokracii před erozí chránit a Slovensko na tom bylo dlouhou dobu podobně. Volby v roce 2023 však ukázali, že slovenská demokracie není tak silná a může být v ohrožení. Oslabení demokracie mohou využít někteří političtí aktéři pro konsolidaci moci ve svých rukou a k případné změně režimu. Mezi aktéry, kteří mohou oslabené demokracie využít ve svůj prospěch, patří například populistické, konzervativní, nebo radikální či extrémní pravicové a levicové strany. Ačkoliv se autoritářské tendence rozšiřují i do mainstreamových stran, stále jsou jednou z hlavních charakteristik krajní pravice.

V případě Slovenska můžeme pozorovat autoritářské tendence zejména u krajně pravicových stran, i když také dochází k jejich šíření do mainstreamu (Pytlas, 2013). Je důležité zabývat se těmito tendencemi a jejich kořeny, které můžeme nalézt například ve Slovenském štátu, období slovenské státnosti za druhé světové války, nebo v komunistickém režimu. Právě i kvůli stále relativně nedávným zkušenostem s komunismem je pravděpodobnější, že slovenský skluz k autoritářství bude pravicového typu. Takový pravicový režim může navázat právě na Slovenský štát z let 1939-1945, a některé politické strany se mohou na toto historické období, a symboly s ním spojené, upínat a využívat je

k mobilizaci voličů a získání moci. Práce s narativem a symboly Slovenského štátu a jejich využití v politické kampani se bude v rukou různých stran lišit. Důležitou otázkou se tak stává, jakou roli hrají symboly Slovenského štátu v aktuální politické situaci a jak jich političtí aktéři využívají. Práce se bude věnovat práci se symboly pravicového typu a bude proto zaměřena na krajně pravicové strany.

Historická politická paměť je důležitou součástí politiky, a její vliv na současné politické dění by měl být zkoumán. Politické paměti se v posledních letech začíná věnovat více pozornosti a zejména v post-komunistických státech by se na ní nemělo zapomínat, jelikož se často tyto státy upínají na události před pádem do sféry vlivu Sovětského svazu. Historie má moc a symboly se dají využít i zneužít. Národní identity jsou tvořeny kolem významných historických událostí a symbolů (Bernhard & Kubík, 2014; Kotwas & Kubík, 2022; Murray, 2013). V krizových okamžicích se lidé upínají právě k politické paměti národa, která se tak stává velmi mocným nástrojem politiky (Rodríguez-Temiño & Almansa-Sánchez, 2021; Smolík, 2021). Musí se brát na vědomí také fakt, že pohled na různé historické okamžiky se může lišit, že každý národ vnímá svou historii jinak, interpretuje ji jinak a může ji v politice používat s jinými účely. S tím souvisí i práce s politickými symboly a jejich role v politice. Otázkou je, jak političtí aktéři se symboly pracují a jak je využívají pro svůj prospěch.

Tato práce si dává za cíl zjistit, jak krajně pravicové politické strany pracují s politickými symboly Slovenského štátu na příkladu předčasných voleb do Národní rady Slovenské republiky v roce 2023. Otázky, kterými se tato práce bude mimo jiné zabývat jsou jak které strany a lídři pracují s politickými symboly, jaká je instrumentalizace politických symbolů a jaké je jejich využití ve volebních kampaních. Musíme si být vědomi faktu, že různí političtí aktéři mohou jinak využívat a rozdílně pracovat s jinými symboly, tak aby na svou stranu přiklonili voliče a mediální, a sociální diskurz. Politická paměť hraje v politice významnou roli, která při volebních kampaních nabývá na síle. Na příkladu Slovenska dojde v této práci k pokusu o ukázání role historického odkazu a symbolů Slovenského štátu a toho, jak jsou tyto symboly využívány krajně pravicovými politickými stranami.

První část této bakalářské práce bude zahrnovat shrnutí stavu aktuálního poznání, zahrnující teoretickou část o krajní pravici, politických symbolech a politické paměti. Na to naváže úsek o Slovenském štátu, jeho vzniku, politickém zřízení, ideologii a symbolech. Dále se tato část dotkne problematičtější otázkou klerofašismu a jeho definice. Následující úsek práce stručně nastíní politický vývoj na Slovensku do roku 2023 pro uvedení kontextu

voleb a lepší orientaci v práci. Na teoretickou část naváže metodologická, jejíž první úsek se zabývá konceptualizací politických symbolů. Poté dochází k operacionalizaci a k vytvoření případové studie, která se bude zabývat krajně pravicovými politickými stranami na Slovensku, kandidujícími v předčasných volbách na Slovensku v roce 2023. Na metodologii naváže hlavní a největší část bakalářské práce, a to samotná analýza. Období, které bude analyzováno odpovídá období politické kampaně před volbami, včetně dne samotných voleb. Analýza bude postavena na rozboru volebních programů vybraných krajně pravicových stran, venkovní reklamní kampaně ve formě billboardů, webových stránek vybraných stran a na nich vybraných publikovaných článků. Rozbor bude zaměřený na vizuální a obsahové hledání odkazů a symbolů Slovenského štátu v těchto materiálech. Roli mohou hrát i jednotlivé osobnosti politických stran a jejich činy. V závěru se bakalářská práce bude soustředit na shrnutí celkového obsahu práce, který byl podroben zkoumání. Dojde i k popsání potenciálně nových poznatků, které mohou být z práce vyvozeny.

Výzkumná otázka této bakalářské práce proto bude **„Jakou roli hrají politické symboly Slovenského štátu v rukou krajně pravicových slovenských politických stran v předčasných parlamentních volbách v roce 2023 na Slovensku?“**. Předpokládaná hypotéza vyplývající z výzkumné otázky, bude založena na logické úvaze, že symboly Slovenského štátu se budou vyskytovat zejména u pravicových stran, a čím více radikální strana bude, tím více se bude na symboly Slovenského štátu upínat a používat je ve volební kampani.

1. Aktuální stav poznání

V této části se práce zaměří na shrnutí poznání v odborné literatuře zabývající se krajní pravici, politikou paměti a politickou symbolikou. Tato část slouží k uvedení do problematiky a jako představení hlavních konceptů, se kterými se dále pracuje. Na to navazuje část představující Slovenský štát – vývoj, politiku a symboliku – která v práci slouží jako základ pro výběr zkoumaných symbolů a jeho zdůvodnění. Následující úsek bude o klerofašismu a jeho definici. Stručně shrnutí politického vývoje na Slovensku poté pomůže ke komplexnějšímu obrazu současné slovenské politiky, což v dalších částech bakalářské práce usnadní orientaci a uvede do situace v níž se volby konaly. Část aktuálního stavu poznání zakončuje krátký úsek o symbolech Slovenska. To vše tvoří konceptuální rámec, na jehož základě se uskuteční analýza.

1.1 Krajní pravice

Krajní pravice, a její typy, jsou jeden z nejvíce zkoumaných fenoménů v sociálních vědách (Mudde, 2017). Pojem krajní pravice je velmi široký a spadají pod něj termíny jako je extrémní pravice, radikální pravice či populistická radikální pravice. K mobilizaci krajní pravice dochází při vypjatých situacích, které mohou ovlivnit národ a stát (Minkenberg, 2017). V následující části dojde k přiblížení a pokusu o definici pojmů extrémní, radikální a populistická pravice pro účely práce.

Univerzálně neexistuje jednotná definice extrémní pravice (Fielitz & Laloire, 2018; Kessel, 2018). Mnoho autorů nachází typické charakteristiky extrémní pravice, mezi nimi je například Cass Mudde (2007; 2017), který z výzkumu definic extrémní pravice vybral 5 nejčastěji se opakujících charakteristik – nacionalismus, xenofobie, rasismus, anti-demokratické názory a touha po silném státě. Z těchto pěti rysů jsou anti-demokratické názory a volání po silném státě nejsilnější, a zbývající 3 charakteristiky jsou pod ně teoreticky zařaditelné (Carter, 2017). Obecně se dá pravicový extremismus definovat jako typ politického extremismu odlišného od levicového extremismu, tak, že pravicový extremismus odmítá myšlenku lidské rovnosti, která stojí v jádru liberální demokracie (Mudde, 2017). Pravicový extremismus zdůrazňuje myšlenku nerovnosti, která je dle něj nutná v sociálním i politickém smyslu (Mudde, 2017; Rydgren, 2018). Dá se tedy říct, že extrémní pravice se vyznačuje dvěma hlavními charakteristikami – odmítáním hodnot, procedur a institucí demokratického zřízení (což ji tvoří extrémní) a odmítáním principu

přirozené lidské rovnosti (který ji činí pravicovým) (Carter, 2017). Extrémní pravice je protidemokratická, což ji odlišuje od radikální pravice.

Problému s definicí čelí i pojem radikální pravice. V jádru radikální pravice se nachází silný etno-nacionalismus zakořeněný v mýtech o národu. Radikální pravice chce posílit národ, učinit jej více homogenním a navrátit se k tradicím a tradičním hodnotám. Využívá populistických strategií a staví se do role mluvčího lidu proti (politickým) elitám (Rydgren, 2018). Obecně se jádro radikální pravice nalézá v etno-nacionalistické xenofobii a populismu proti establishmentu. Zejména u nové radikální pravice navíc dochází ke změkčováním jejich anti-systémových názorů, strany se naučily hrát dle demokratických pravidel (Minkenberg, 2017). Radikální pravice neodmítá demokracii jako takovou, ale staví se proti pluralismu a odmítá mezinárodní organizace (Rydgren, 2018). Pro radikální pravici je nerovnost mezi lidmi přirozená (Rydgren, 2018). Za jednu z největších hrozeb radikální pravice považuje imigraci. Hlavní charakteristikou, ale zůstává etno-nacionalismus (Rydgren, 2018). Speciálně, v případě východní Evropy se o radikální pravici mluví ve smyslu politické ideologie, v jejímž jádru se nachází romantický mýtus o homogenním národě. Tento mýtus je nástrojem pro populismus a nacionalismus, který míří proti liberální a pluralitní demokracii a principům universalismu a individualismu (Minkenberg, 2017). Radikální pravice se nerovná fašismu, byť je někdy těžké tyto dva pojmy odlišit. Ne vše radikálně pravicové je fašistické, ačkoliv se u krajní pravice velmi často objevují fašistické sklony (Rydgren, 2018).

Do krajní pravice také spadá populistická radikální pravice, která sama sebe nepovažuje za populismus ani za radikální pravici. Populistická krajní pravice má vždy dle C. Muddeho (2007; 2017) v ideologii tyto tři základní charakteristiky – nativismus, autoritářství a populismus. Na tyto tři znaky se pak dále nabalují jiné, jako je například antisemitismus, či well-fare šovinismus (Kessel, 2018; Mudde, 2017). Nativismus Mudde (2007; 2017) definuje jako směs xenofobie a nacionalismu, která tvrdí, že stát by měl být obýván svými občany a cizinci jsou pro něj hrozbou. To se projevuje zejména v podobě anti-imigračních politik, a po uprchlické krizi ve formě islamofobie (Mudde, 2017). Autoritářství Mudde (2007, 2017) vysvětluje jako víru ve strukturovanou společnost, v níž se respektuje autorita, kde jsou přísné zákony, vyšší tresty, bezpečnostní složky (policie) mají větší pravomoci a při výchově dětí dochází k větší disciplíně. Víru ve strukturovanou a organizovanou společnost ale sdílí například i konzervatismus, či různá náboženství (Mudde, 2017). Populismus je nejvíce problematický pojem, Mudde (2017) s ním pracuje jako s ideologií rozdělující

společnost na dvě skupiny ‚normální dobré lidi‘ a ‚zkorumpovanou elitu‘. Populismus tvrdí, že politika má být vůlí lidu. U populistických radikálních pravicových stran dochází k míchání těchto tří charakteristik v různém poměru, a jednotlivé znaky jsou využívány tak, jak je potřeba. Populistická radikální pravice uznává demokratické hodnoty, zejména vládu většiny a parlamentní demokracii, a sama o sobě tvrdí že je tzv. hlasem lidu (Mudde, 2017).

Rozdíly mezi radikální, extrémní a populistickou radikální pravicí jsou často velmi rozmazané (Rydgren, 2018), a není vždy přesně jisté kam, která strana spadá. Literatura se také zmiňuje o rozdílu mezi krajní pravicí v západní a východní Evropě (Kevický, 2021; Pirro, 2015; Pytlas, 2016) Pravdou zůstává, že krajní pravice je zkoumaná z dobrého důvodu i proto, že její dopady (přímé i nepřímé) mohou mít velký vliv na společnost a společenský diskurz. I díky tomuto došlo v Evropě k posunutí mainstreamové politiky vpravo (Rydgren, 2018).

V této práci se používá termín krajní pravice jako termín zahrnující extrémní, radikální i populistickou radikální pravicí, tak jak byla definována výše (Fielitz & Laloire, 2018).

Slovenská politická scéna prochází v poslední době obdobím velké fluidity, která je znakem nezralosti stranického systému (Havlík & Nemčok & Spáč & Zagrapan, 2020), kvůli níž dochází k rozpadu stran a vzniku tzv. splinter groups. Tyto účinky se týkají jak politického mainstreamu, tak i krajní pravice, jedná se například o strany Hlas-SD, která se oddělila od Směr-SD, nebo o stranu Republika, která se oddělila od strany Kotlebovci-LSNS.

Tradiční krajně pravicové strany na Slovensku jsou Slovenská národní strana a Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko (Gazárek & Uhrecký, 2022; Kevický, 2021; Gyarfášová & Mesežnikov, 2015). Strany Slovenské hnutí obrody a Hnutí Republika jsou relativně mladé krajně pravicové strany. SHO vznikla v roce 2019 registrací a navazuje na Občanské hnutí slovenské obrody založené v roce 2004 (Wikipedie, 2024; Sme.sk, 2024 a). V případě Republiky se jedná o splinter group od Kotlebovců (Sme.sk, 2024 b). Republika se snaží od LSNS odlišit (Novák, 2023), a zachází do takových opatření jako je prohlášení strany za antifašistickou, či vstupováním jejích členů do protifašistických organizací (Osvaldová, 2023 b), což však nemění vnitřní politiku strany. V současnosti dochází k ‚mainstreamizaci‘ pravicové politiky a témat (Fielitz & Laloire, 2018). Na Slovensku toho využívá zejména strana Směr a její předseda R. Fico, kteří se tak snaží oslovit voliče krajní pravice a využívají všechny dostupné prostředky, které ale nevedou do extrémů. A to je také jeden z důvodů posunutí politiky doprava.

1.2 Politika paměti

V současné době v literatuře do určité míry chybí pohled na to, jak moc zkušenost s pravicovými autoritářskými režimy ve dnes post-komunistických zemích ovlivnila jejich politický vývoj. Tento vliv může být pozorován například při rozdílu politické participace a aktivity občanů, která bývá vyšší po levicových autoritářských režimech, kvůli aktivní propagaci podpory vládnoucí strany (Raimundo a Pereira, 2021). Vlivu autoritářských režimů na současné politické dění, kulturu a společnost se začíná věnovat více pozornosti (Nedelsky, 2001; Pytlas, 2013; Caramani & Manucci, 2019; Kotwas & Kubík, 2022; Hruboň, 2021 b). Politika paměti se dopady autoritářských režimů zabývá, dochází ke kvalifikaci různých pohledů na dobu pod autoritářskou nadvládou a forem vyrovnávání se s touto zkušeností (Caramani & Manucci, 2019; Bernhard & Kubík, 2014; Liu, 2014). Literatura zabývající se komunistickým režimem, jeho vlivy a následky na politiku je rozšířená, a jedná se o často zkoumané téma (Bernhard & Kubík, 2014). V případě pravicových autoritářských režimů a jejich dopadů na politiku je literatura rozšířená hlavně na tři nejvýznamnější příklady – nacistické Německo, fašistickou Itálii a frankistické Španělsko. Až na Německou demokratickou republiku, však ani Itálie, ani Španělsko nespádali pod sféru vlivu Sovětského svazu. Vliv nacismu a jeho odkaz v Německu je podroben častému německému i celosvětovému výzkumu, kdežto odkaz Slovenského štátu není mimo Slovensko tak častým předmětem zkoumání. Vliv dvou extrémních režimů na aktuální politiku stojí za zkoumání.

S ohledem na erozi demokracie v zemích východní Evropy, zejména v zemích Visegradské čtyřky (Kazharski, 2018), je vhodné podívat se, jak daleko do minulosti sahají kořeny této eroze, a zda je možné je nalézt již před 2 světovou válkou, zda jsou důsledkem komunistického režimu, či relativně novým fenoménem.

Vliv, zejména pravicového, populismu v posledních desetiletích v Evropě výrazně narůstá. Propojení populismu a politiky paměti v západní Evropě se věnuje L. Manucci (2019), ale výzkum vztahu politiky paměti a populismu ve východní Evropě a zemích jako je Slovensko, Estonsko, Maďarsko či Polsko zatím v dostatečné podobě neexistuje a bylo by vhodné tento prostor doplnit.

1.3 Politické symboly

Symbolika v politice hraje významnou roli (Gutorov & Koryushkin & Zavershinskyi, 2019). Národ a národní identita jsou utvářeny kolem určitých významných historických událostí,

a symbolů s nimi spojených. Symboly mají své vlastní významy, které v lidech vyvolávají rozdílné emoce. Tyto symboly se tak dají využít pro stmelení národa v době krize, mobilizaci společnosti, či pro vlastní prospěch (Liu, 2014; Kotwas & Kubík, 2022). Politický symbol je ze své podstaty objekt, obraz, gesto či koncept, který něco reprezentuje, ať už se jedná o ideologii, hnutí či skupinu (Smolík, 2010). Symboly slouží ke zjednodušení komunikace a mají různé využití jako je vyjádření solidarity, pospolitosti, propojení identity, či stmelování a spojování podobně smýšlejících jedinců do skupin. Podstatou symbolů je poskytnout něco pod čím si lidé vybaví jiný význam. V literatuře můžeme najít širokou komplexnost povahy politických symbolů, zejména pak extremistických. Dle M. Mareše (2006) se symbolem může stát v podstatě cokoli – pojmy, gesta, děje, barvy, zvuky, geometrické obrazce či zobrazení určité osoby. K používání symbolů v politice dochází zejména po vizuální stránce ve volebních kampaních, volebních programech, webových stránkách, publikovaných příspěvcích a fotografiích na sociálních sítích, v médiích, či na billboardech (Curini & Moffitt & Zulianello, 2024). Symbolika se nalézá i v módě, oblečení jednotlivců vysílá zprávu a případná podobnost k historickým etapám, či postavám, může být využita. Příkladem tohoto fenoménu byly uniformy Kotlebovců (Šimková, 2022). Oděv politiků může hrát symbolickou roli, zejména v případě uniforem, barev, medailí či odznaků. Numerika je další z významných součástí symboliky, v Česku se jedná například o význam roků končících na číslo 8. Důležité je uvědomění si, že význam symbolů se může v průběhu času měnit. Sociální sítě jsou v současné době ideálním rodištěm nových symbolů a jejich šíření.

Budování symbolů pro mobilizaci občanů je od pradávna taktikou politických stran a hnutí, a extremistické skupiny nejsou výjimkou (Smolík, 2021). Politické symboly hrají pro krajní pravici důležitou roli. Důvodem je známost nacistické symboliky, jako je hákový kříž, nacistická orlice, dva blesky Schutzstaffel nebo Totenkopf. Tyto symboly jsou ovšem tak známé, že kvůli své výraznosti nejsou viditelně používány, a proto vznikají i symboly méně nápadné a propagované, ale více užívané. Jedná se například o nápis Anti-Antifa, ACAB („*all cops are bastards*“), keltský kříž, vlajku konfederace, různé runy Futharku, černé slunce či vlčí hák (Anti-Defamation League, a). Symbolika se nachází také v případě numeriky, kde se jedná například o čísla 88, 18, 14, 1488 nebo 28 (Anti-Defamation League, b).

Symboly jsou všude kolem nás, i když si to možná lidé ani neuvědomují. Je nutné se jim v politice věnovat a zjistit, jaký mají vliv na voliče a jejich rozhodování. Naneštěstí

symboly mohou být lehce zneužitelné extrémními skupinami, zvláště pokud se země nachází v krizové situaci a symboly odkazují na dobu, kdy se zdálo že je národ mocným a silným (Smolík, 2021).

1.4 Slovenský štát

Dne 14. března 1939 byl, po schůzce a dohodě Adolfa Hitlera s Jozefem Tisem z předchozího dne (Kamenec, 1992), vyhlášen vznik prvního samostatného Slovenského štátu. V době od 14. března do 21. června 1939 byl oficiální název tohoto státního útvaru „Slovenský štát“, dne 21. června 1939 se však název změnil na Slovenskou republiku (Lipták a Kamenec, 2000; Kamenec, 1992). V této práci se používá název Slovenský štát, kvůli odlišení od současné Slovenské republiky a lehčí orientaci v práci. Literatura pracuje s názvy jako je první Slovenská republika, Slovenská republika 1939-1945, válečný Slovenský štát, a v literatuře z období komunismu jsou používány názvy jako je fašistický Slovenský štát, či klerofašistický Slovenský štát.

Politický systém Slovenského štátu se dá klasifikovat jako autoritářský režim pravicového typu (Lipták & Kamenec, 2000; Kamenec 2011; Nedelsky, 2001). Vládnoucí a jedinou politickou stranou byla Hlinkova Slovenská lidová strana-Strana Slovenské národní jednoty (HSLs-SSNJ) (Lipták & Kamenec, 2000).

Nejvýznamnější postavou Slovenského štátu byl Jozef Tiso, římskokatolický kněz a politik, který v roce 1938 nahradil ve funkci zesnulého předsedu a zakladatele strany HSLs Andreje Hlinku (Kamenec, 1992), a stal se předsedou vlády autonomního Slovenska. V roce 1939 se stal prezidentem a od roku 1942 užíval titulu „*voďca*“ (Nedelsky, 2001). Tisova politika prosazovala autoritativní a silný katolický stát, což je jeden z důvodů proč někdy bývá Slovenský štát považován za klerofašistický (Szabó, 2017; Szabó, 2022). Tisova politika byla antisemitistická, měla velký podíl na deportacích slovenských židů. Po konci druhé světové války byl Jozef Tiso odsouzen a v roce 1947 popraven (Lipták & Kamenec, 2000).

Hlinkova slovenská lidová strana (HSLs) byla slovenská politická strana založená kolem roku 1906 Andrejem Hlinkou, který byl až do své smrti jejím předsedou (Kamenec, 1992). Původní název strany byl Slovenská lidová strana (SLS), ale v roce 1925 došlo k přejmenování na Hlinkovu slovenskou lidovou stranu, proto aby se název nepletl se Šrámkovými lidovci (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Členům strany se říkalo „*ľudáci*“. HSLs byla pravicová strana, postavená na katolické víře, nacionalismu

a požadavku autonomie Slovenska (Lipták & Kamenec, 2000). Ve straně převládly fašistické autoritativní tendence, a v září 1936 se strana přihlásila k fašismu a převzala heslo od NSDAP – „*jeden národ, jedna strana, jeden vodca*“. Po smrti Andreje Hlinky v roce 1938 se vedení strany chopil Jozef Tiso, v prosinci 1938 se název strany změnil na Hlinkova slovenská lidová strana – Strana slovenské národní jednoty. V téže roce ve volbách do Sněmu strana získala 97 % hlasů (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr 2024). Za doby Slovenského štátu byla HSLs vládnoucí stranou, která představovala tento režim (Kamenec, 2011). V HSLs existovala dvě křídla, soupeřící o moc, jednalo se o křídlo radikální a umírněné. Vůdcem radikálního křídla byl Vojtech Tuka a umírněného křídla Jozef Tiso (Londák & Honzák & Jaksicsová, 2008). V roce 1942 byl na popud umírněného křídla zaveden ve Slovenském štátě vůdcovský princip (Syrný & Hruboň, 2023; Lipták & Kamenec, 2000), a naopak židovská otázka se řídila představami radikálního křídla (Kamenec, 2011). Postavení menšin ve Slovenském štátě je jednou z problematických událostí, zejména v případě židovské menšiny, kdy zahynulo kolem 75 % slovenské židovské populace (Kamenec, 2011). Strana přestala existovat spolu se Slovenským štátem v roce 1945 (Kamenec, 1992; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Součástí HSLs byla Hlinkova garda (HG), polovojenská organizace zformovaná a zlegalizovaná v roce 1938 (Kamenec, 1992).

Všechny strany, až na komunistickou a sociálně demokratickou stranu, byly v roce 1938 sloučeny do HSLs (Nedelsky, 2001). Samostatnost zůstala německé straně Deutsche Partei a maďarské Magyar Párty, které byly obě fašistické (Lipták & Kamenec, 2000).

Zákonodárným orgánem Slovenského štátu byl Sněm, s 63 poslanci, jejichž počet se ale snižoval. Volby, které měly proběhnout v roce 1943, se neuskutečnily (Kamenec, 1992). Setkávání sněmu byla formalita, jelikož pro určování politiky nehrál sněm žádnou významnou roli a schvalované zákony byli předem prodiskutovány (Kamenec, 1992).

Výkonná moc byla reprezentována vládou, která do svých rukou koncentrovala převážnou většinu moci. Bylo zřízeno 8 ministerstev (Kamenec, 1992) Předsedou vlády byl do října 1939 Jozef Tiso, poté byl zvolen prezidentem. Po Tisovi se předsedou vlády stal Vojtech Tuka, který byl v druhé polovině roku 1944 vystřídán Štefanem Tisem (Londák & Honzák & Jaksicsová, 2008). Prezident, kterým byl pouze Jozef Tiso, měl dle ústavy silné pravomoci (Kamenec, 1992). Tisovo postavení ve státě bylo specifické i tím, že byl předsedou HSLs a knězem, což mu přidávalo na autoritě a moci. Státní rada byl nevolený

orgán s minimálním vlivem na fungování státu, a s pravomocí předkládat návrhy zákonů a trestně stíhat prezidenta (za vlastizrady), premiéra, ministry a poslance (Kamenec, 1992).

Slovenský štát byl satelit nacistického Německa a produkt nacistické zahraniční politiky (Kamenec, 2011). Důsledkem byly velmi těsné vztahy s Německem, které garantovalo slovenskou autonomii. Němci zasahovali i do vnitřních záležitostí HSLS, například podporou radikálního křídla strany (Nedelsky, 2001). Slovenský štát se úspěšně hospodářsky rozvíjel, i díky otevření německého trhu (Lipták & Kamenec, 2000). V roce 1940 se na Slovensku začala uplatňovat ideologie slovenského národního socialismu, inspirovaná německým národním socialismem a vlivem slovenských radikálů (Kamenec, 1992). Politika státu a strany usilovala o vytvoření zdravého nového slovenského národa (Hruboň, 2021).

Režim byl slovenskými občany akceptovaný, většina lidí se proti němu otevřeně nebouřila (Syrný & Hruboň, 2023; Kamenec, 2011), ačkoli existovala část obyvatelstva nespokojená s politikou a směřování státu (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). V roce 1943 začalo sílit odbojové hnutí, které usilovalo o obnovení Československa (Syrný & Hruboň, 2023). V roce 1944 vypuklo Slovenské národní povstání, které nebylo úspěšné (Lipták & Kamenec, 2000). Boje na území Slovenska ke konci druhé světové války probíhaly mezi Rudou armádou, česko-slovenským plukem a německými jednotkami (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Na konci března a v dubnu 1945 ze strachu z Rudé armády, a na protest proti obnovení Československa, Jozef Tiso, slovenská vláda a některé jiné významné osobnosti opustili Slovensko, a po válce byli souzeni (Lipták & Kamenec, 2000). Ke změně režimu – obnovení Československa – a zániku Slovenského státu došlo dne 8. května 1945, při kapitulaci slovenské vlády v exilu (Kamenec, 1992; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024).

1.3.1 Symboly Slovenského státu

Slovenský štát měl za své existence několik symbolů, které sloužily k reprezentaci a propagaci jeho ideologie, identity a autority. Klasickým symbolem je vlajka Slovenského státu (příloha č. 2), nebo tzv. ‚vojnová vlajka‘ (příloha č. 3). Mezi další symboly patří erb Slovenského státu (příloha č.4), státní hymna, kterou byla píseň Hej Slováci, a prezidentská standarta (příloha č. 5).

Dalšími symboly jsou znaky a symboly Hlinkovy slovenské lidové strany a organizací pod ní spadající – Hlinkovy gardy a Hlinkovy mládeže. Těmito znaky byly

například vlajka strany a gardy (příloha č. 7), emblém HG (příloha č. 8), uniformy příslušníků strany a gardy (příloha č. 12), či používání zkratky HSLŠ.

Významnou symbolickou roli hrají i osobnosti Slovenského štátu, zejména se jedná o postavy Andreje Hlinky (příloha č. 9) a Jozefa Tisa (příloha č. 10). Mezi další významné osobnosti patřili i Vojtech Tuka (příloha č. 11), předseda vlády v letech 1939-1944 a lídr radikálního křídla strany (Kamenec, 2011); Alexandr Mach, ministr vnitra a hlavní velitele Hlinkovy gardy; Ferdinand Ďurčanský, nejznámější pro své působení v roli ministra zahraničních věcí; Franz Karmasin, představitel německé menšiny ve Slovenském štátě či János Esterházy, představitel maďarské menšiny (Kamenec, 1992; Kamenec, 2011).

1.5 Klerofašismus

Klerofašismus je v politologii jedním z problematických pojmů, a neexistuje přesná definice, na níž by se většina akademiků shodla (Kubátová a Kubát, 2020; Griffin, 2007). Navíc byl pojem klerofašismus v české a slovenské literatuře, zejména z období komunismu, využíván komunistickou propagandou jako ideologická nálepka a nadávka (Hruboň, 2021 a). Po pádu komunismu tak, pro své zneužívání režimem, pojem vypadl z obecného používání.

Pojem klerofašismus s největší pravděpodobností pochází z Itálie z 20. let 20. století a je spojován se stranou Partito Popolare Italiano (Eatwell, 2003), která podporovala Benita Mussoliniho (Griffin, 2007). Termín klerofašismus je používán k popisu organizací a hnutí, které kombinují církevní (katolické) elementy a fašismus, nebo jsou fašisticky inklinovanými náboženskými organizacemi podporovány, či se může jednat o fašistické organizace a skupiny, v nichž kněží hrají vedoucí roli (Griffin, 2007; Szabó, 2022). Za jádro ideologie klerofašismu tak můžeme považovat kombinaci politických a ekonomických doktrín fašismu a klerikalismu, tedy prolínání katolické ideologie s fašistickou ideologií do jedné. Fašismus je pravicová politická ideologie, charakterizovaná autoritářským a vůdcovským principem, vypjatým nacionalismem, militarismem, sociálním darwinismem a korporativistickou státem řízenou ekonomikou (Hayes, 2016). Klerikalismus je směr, jenž reprezentuje názory a zájmy církve a jejích představitelů například v politice (Taylor, 1960; Plante, 2020).

Dle Rogera Griffina (2007) by mělo být užití pojmu klerofašismus omezeno na specifickou formu politiky, kdy se klerikové či profesionální teologové stanou spolupracovníky fašistické ideologie, nebo když sami ideu kombinace fašismu a náboženství

s cílem spasení národa vytváří (Kubátová & Kubát, 2020; Hruboň, 2021 a). Griffin (2007) také zastává názor, že termín „klerofašistický“ by nikdy neměl plně charakterizovat politické hnutí nebo režim, pro což argumentuje možnou existencí církevní frakce uvnitř fašismu, který definuje jako „*revoluční, sekulární variantu ultranacionalismu, která je zaměřená na totální znovuzrození společnosti prostřednictvím lidského jednání*“ (Griffin, 2007).

Označit určitý režim za klerofašistický je v literatuře velmi problematická otázka, která je předmětem sporů mezi autory. Akademici nedokáží najít shodu na tom, které režimy by se dali klasifikovat jako klerofašistické (Griffin, 2007; Kubátová & Kubát 2020; Pollard 2007). Problémem v určení, zda je režim klerofašistický, je rozdílnost míry podpory katolické církve a stupně vlivu, který měli kněží na vládu a tvorbu zákonů. Někteří autoři argumentují tím, že se dle nich nemůže fašistický režim v celém svém obsahu stát církevním jen díky podpoře kněží (Griffin, 2007; Szabó, 2017). Dalším sporným bodem je i otázka existence státu, který by byl čistě klerofašistický, či jak blízko se ke klerofašismu, které státy dostaly. (Griffin, 2007). Nejčastěji se za nejvíce podobný režim klerofašismu považuje Ustašovské Chorvatsko (Pollard, 2007). Jako další příklady se často uvádí Mussoliniho Itálie, Tisův Slovenský štát, Dollfussova vláda v Rakousku či Frankovské Španělsko (Griffin, 2007). Existence politických skupin, stojících a založených na klerofašismu, není zpochybňována, jednalo se například o slovenskou Rodobranu (Hruboň, 2021 a), rakouské Fatherland Front, Belgickou Rexist party, chorvatské Ustašovské hnutí nebo polský Obóz Narodowo-Radykalny (Pollard, 2007).

V případě Slovenského štátu je akademická diskuse o používání pojmu klerofašistický velmi rozsáhlá. Někteří toto použití zavrhnou, jiní Slovenský štát za klerofašistický považují (Pollard, 2007; Szabó, 2017 Kubátová & Kubát, 2020). Vede se také debata o označení Jozefa Tisa jako klerofašisty (Kubátová & Kubát 2020; Szabó, 2017).

1.6 Politický vývoj na Slovensku

Po konci první světové války v roce 1918 v Evropě vzniklo několik nových států, mezi nimi i Československá republika. Po počátečním nadšení z vlastního státu, však mezi oběma národy začalo postupně docházet ke sporům, například v podobě slovenské touhy po větší samostatnosti (Kamenec, 1992). Snahy o větší autonomii vedly ke vzniku opoziční politické strany HSLS vedené Andrejem Hlinkou. Autonomii se Slovensko přiblížilo po podpisu Mnichovské dohody v roce 1938. Dne 14. března 1939, po jednáních s Adolfem Hitlerem a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava, byla vyhlášena první Slovenská republika neboli

Slovenský štát (Kamenec, 1992; Londák & Honzák & Jaksicková, 2008). Ačkoliv byl Slovenský štát formálně samostatným státním útvarem, vedený Jozefem Tisem, jednalo se o satelit nacistického Německa (Lipták & Kamenec, 2000). V roce 1945 Slovenský štát zanikl a došlo ke znovuoobnovení Československa. Komunistický převrat v roce 1948 způsobil proměnu Československa v socialistický stát, spadající do sféry vlivu Sovětského svazu. Po neúspěchu pražského jara v roce 1968, se Alexandru Dubčekovi podařilo prosadit federalizaci Československa a 1. ledna 1969 tak vznikla Česká socialistická republika, která spolu se Slovenskou socialistickou republikou tvořila Československou socialistickou republiku (Londák & Honzák & Jaksicková, 2008). Normalizace následující po pražském jaru měla na Slovensku mírnější povahu a průběh než v Česku. V roce 1989 došlo k tzv. Sametové revoluci a pádu komunistického režimu, což vedlo k demokratizaci v Česku i na Slovensku. V té době se znovu začali ozývat hlasy o samostatnosti Slovenska, a tzv. pomlčková válka přispěla ke zvýšení napětí ve společnosti (Hacker, 2014; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Po volbách v roce 1992 se zástupce slovenské strany Vladimír Mečiar a zástupce české strany Václav Klaus dohodli na klidném rozdělení federace na dva státy. Dne 1. ledna 1993 tak vznikly dva samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika (Londák & Honzák & Jaksicková, 2008; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024).

Prvním slovenským prezidentem se stal Michal Kováč a prvním premiérem Vladimír Mečiar (Londák & Honzák & Jaksicková, 2008). Období Mečiarovi vlády v letech 1992-1998 vešlo do společenského povědomí jako tzv. mečiarismus. Mečiarismus je považován za období způsobu vlády s autoritářskými tendencemi, ignorování demokratických standardů jako je svoboda médií a nezávislost soudní moci (Kopeček, 2003; Hacker, 2014; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Exekutiva držela většinu politické moci a de facto na Slovensku docházelo k demokratické erozi.

V roce 1998 se konaly volby, v nichž se proti Mečiarovi postavila koalice opozičních stran vedená Mikulášem Dzurindou (Kopeček, 2003; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Volby nakonec vyhrála opozice a předsedou vlády stal Miroslav Dzurinda, čímž došlo k sesazení Vladimíra Mečiara. V období Dzurindovi vlády docházelo k reformám, modernizaci ekonomiky a přípravám na integraci do Evropských a mezinárodních struktur. Toho bylo docíleno v roce 2004, kdy Slovensko vstoupilo do EU a do NATO (Leška, 2006). I přes tyto úspěchy však Dzurindova vláda čelila kritice (Leška, 2006).

V roce 2006 se konaly parlamentní volby v nichž vyhrála strana Směr-SD a Robert Fico se stal poprvé premiérem (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Ficův Směr vytvořil koalici se Slovenskou národní stranou a Lidovou stranou – Hnutí za demokratické Slovensko (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). První období Ficovi vlády je charakterizováno reformami sociální politiky a ekonomickým nacionalismem. Fico v té době čelil kritice za populistické a nacionalistické výroky.

V roce 2010 se konaly parlamentní volby, ve kterých Ficův Směr vyhrál se 34 % hlasů, ale Robert Fico nebyl pověřen složením vlády (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Vládu složila první slovenská premiérka Iveta Radičová, která utvořila koalici své strany – Slovenské demokratické a křesťanské unie (SDKÚ-SD) s 15 % hlasů, se stranami Sloboda a Solidarita (SaS), Křesťansko-demokratickým hnutím KDĽH a Most-Híd (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Koalice Radičové měla těsnou parlamentní většinu 79 křesel, a odmítla spolupráci se Směrem a se SNS. Vláda Ivety Radičové padla na podzim roku 2011, na března 2012 byly vyhlášeny předčasné volby (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024).

V předčasných volbách v roce 2012 vyhrál s absolutní převahou Robert Fico a jeho Směr (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Ficova vláda se soustředila na sociální a ekonomické otázky, tak jako ve svém předchozím vládním období. Směr a Fico byli kritizováni za své autoritářské tendence a korupci.

Fico obhájil svou pozici i v následujících volbách v roce 2016. V roce 2018 Slovenskem otřásla vražda novináře Jána Kuciaka (Vilček, 2024; Havlík, 2020; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024), a spolu s korupčními kauzami strany Směr, a vedla k pádu vlády Roberta Fica a nové vládě Petra Pellegriniho, která taktéž čelila obviněním z korupce a nedostatku transparentnosti (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). V roce 2020 Pellegriniho koaliční vláda zkolabovala, i kvůli neshodám spojeným s pandemií covid-19.

Ve volbách v roce 2020 vyhrála strana Obyčejní lidé a nezávislé osobnosti (OLANO) a premiérem se stal Igor Matovič (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Koaliční vláda OLANO, SaS, Za Lidi a Sme rodina slíbila bojovat proti korupci a zlepšit zhoršenou zdravotní a ekonomickou situaci, která byla důsledkem pandemie. Na jaře 2021 Matovič rezignoval na post premiéra a novým předsedou vlády byl jmenován Eduard Heger (Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Hegerova vláda čelila problémům spojeným

s pandemií covid-19, ekonomickým propadem a politickou nestabilitou. Vypuknutí konfliktu na Ukrajině v roce 2022 těžké situaci nepomohlo.

V prosinci 2022 na Slovensku došlo k vyslovení nedůvěry vládě, ale Hegerova vláda vládla až do května 2023, kdy došlo ke jmenování úřednické vlády vedené Ludovítem Ódorem, který byl do funkce jmenován prezidentkou Zuzanou Čaputovou (iDnes, 2023). V lednu 2023 došlo k vyhlášení předčasných parlamentních voleb. Dne 9. 6. 2023 bylo vyhlášeno datum voleb na 30. 9. 2023. (Hajčáková, 2023; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024).

Právě tyto předčasné volby jsou objektem výzkumu této bakalářské práce. Toto byl stručný přehled politického vývoje na Slovensku, který bude užitečný pro lepší orientaci v práci a pro uvedení kontextu volební kampaně a situace před volbami.

2. Metodologie

V této části práce dochází ke konceptualizaci a operacionalizaci. První je konceptuální část, ve které se zkoumají politické symboly a způsoby, jak mohou být používány. Tato část definuje politické symboly Slovenského štátu, které jsou předmětem pozdější analýzy. Řeší se zde i otázka vlajky. Navazující částí je operacionalizace, kde dojde k výběru stran vhodných pro analýzu. Dochází tak k vytvoření případové studie, se kterou bude pracovat analýza. Tato práce je tedy případovou studií, která se zabývá politickými symboly Slovenského štátu a jejich využitím krajně pravicovými stranami v předvolební kampani v roce 2023. Zkoumané období je období předvolební kampaně, které je dle §2 slovenského zákona o volební kampani (Zákony pro lidi.sk) definováno ode dne vyhlášení voleb do 48 hodin před samotnými volbami. Práce se zabývá i samotným dnem voleb, kvůli práci s volebními výsledky. Práce pokrývá období od 9. června 2023 do 30. září 2023 (Hajčáková, 2023).

Je nutné zdůraznit, že politická kampaň nebyla postavena na symbolech Slovenského štátu, ale je v ní možné tyto symboly najít. Rozhodnutí soustředit se na Slovenský štát jako na úsek slovenské historie, vychází z rezonance tématu ve společnosti. V aktuální situaci, kdy Slovensko směřuje k pravděpodobně pravicově laděnému režimu, se tento časový úsek jeví jako ten s největším potenciálem vlivu na charakter a budoucí vývoj štátu. Slovenský štát se považuje za první slovenskou samostatnou státnost, a jako takový hraje v historické paměti důležitou roli, s různou konotací – pozitivní i negativní. Je nutné uvědomit si, že ačkoliv se tato práce zabývá symboly pravicovými a spojenými se Slovenským štátem, tak

mnohem častějším fenoménem jsou v politice symboly demokratické a symboly státu samotného jako je vlajka, znak, hymna aj., které ale krajně pravicové strany rovněž instrumentalizují.

Tato část definuje symboly a myšlenkové odkazy na Slovenský štát, se kterými v analýze pracuje a které se v ní budou interpretovat. Představují se zde některé varianty forem a výskytu symbolů, a způsoby, jak je najít. Dochází zde k výběru zkoumaných objektů v analýze. Tato část práce slouží jako příprava podkladů pro analýzu.

2.1 Politické symboly

Politici aktéři mají v předvolebních kampaních prostor na propagaci sebe a svých myšlenek. Možnosti propagace stran jsou velké a je jen na politických stranách, jak čeho využijí. Tyto možnosti zahrnují online kampaň na internetu, v podobě například obrazové a audiovizuální (příspěvky, fotografie, videa); tištěné materiály jako jsou noviny, letáky, časopisy či knihy; reklamní kampaň v podobě billboardů a petičních stánků; rozdávání propagačních předmětů jako jsou propisky, placky, plátěné tašky, odznáčky, oblečení a jiné (Malý & Michal, 2023). Politici aktéři, tím propagují svoji politiku, své názory a přesvědčení. Rozšíření sociálního života a politických kampaní do online prostředí má samozřejmě také vliv na politické symboly a jejich používání. Tato práce se nebude zabývat online kampaní na sociálních sítích, jelikož by taková analýza samotná byla zajímavým tématem pro další práci a výzkum.

Symboly se vyskytují v různých podobách, mohou být vizuální – grafické a audiovizuální; může se jednat o audio – nahrávka, píseň, záznam projevu či rozhovoru, v online podobě na internetu, jako příspěvky na různých sociálních sítích; v podobě reklam, či se může jednat o gesto, specifický akt nebo o způsob oblékání. Jednou z nejvýznamnějších forem jsou například loga stran (Curini & Moffitt & Zulianello, 2024). Ale jako symbol v politice může být vnímáno i vykonání nějakého aktu, jako je poklonění se u sochy (Šimečka, 2024), vytvoření růžence z lidí na hranicích (Kotwas & Kubík, 2019), pochod v demonstraci, zpěv písně či jiné. Touto symbolikou aktu se práce také nebude zabývat.

Při hledání symbolů je nutné se zabývat typem daného symbolu. Například symbol v podobě gesta bude hůře zachycen v textu či audiu, ale lépe jej bude možné rozeznat na videu či fotografii. Symbolika gesta se v případě Slovenského štátu primárně nevyskytuje, nejlépe bychom mohli hovořit o nacistickém pozdravu – zvednutí pravice (Anti-Defamation league, c). Lze se domnívat, že symbolika osobnosti bude nejvíce použita při projevech, rozhovorech nebo ve formě online příspěvku a že grafické zobrazení bude minimální.

V grafickém a vizuálním zobrazení nacházíme více možností využití symbolů v politických kampaních. Grafický design hraje významnou roli, jelikož kreativní vzhled zpracovaného materiálu jako jsou barvy, různé styly písma, pozadí, obrázky a fotografie, ..., často odpovídá, charakterizuje a reprezentuje vizi strany a může hrát velkou roli při lákání voličů (Lilleker, 2006).

Tiskové materiály jsou zatím stále nejspíše nejpoužívanějším propagačním předmětem v politických kampaních, a to z důvodů cenové výhodnosti, možnosti jednoduché distribuce velkému množství lidí a relativně velkému objemu informací, které je do nich možné umístit (Malý & Michal, 2023). Na letáky se v případě volebních kampaní většinou umísťují základní a zásadní informace, jako jsou hlavní body volebního programu, cíle strany, popřípadě velmi stručné shrnutí informací kandidátech. Noviny a časopisy obsahují větší množství informací, popřípadě i křížovky, sudoku či jiné přílohy pro zábavu potenciálního voliče. Ne všechny tiskoviny v předvolebních kampaních jsou stejné kvality a nevypadají stejně, graficky se liší až tak, že některé noviny či programy mohou silně připomínat bulvární noviny – jsou plné krátkých úderných sdělení, výrazných barev, různých stylů a variant písma, tak aby zaujaly čtenáře (Malý & Michal, 2023; Kašpárková, 2023).

V případě vizuálních symbolů hraje roli i barva, jelikož její změna neznamena kompletní změnu symbolu (Azadbakht & Fahimiar & Tajik, 2021; Šimková, 2022). Tento fenomén šlo pozorovat v minulých letech například u strany Kotlebovci-LSNS, kdy jejich logo vyobrazovalo luďácký dvojkříž (příloha č. 6) v kruhovém poli. Ačkoliv Kotlebovci změnili barvu na zelenou a bílou (příloha č. 13), stále bylo jasně vidět čím se inspirovali a na co jejich logo odkazovalo – na HSLS a Hlinkovu gardu. Z tohoto se strana LSNS poučila a jejich nové logo již není tak nápadně podobné vlajce HSLS.

2.2 Symboly Slovenského štátu

Slovenský štát měl za své existence několik symbolů, které sloužily k reprezentaci a k propagaci jeho autority, identity a ideologie. Klasickým symbolem je vlajka Slovenského štátu, která má tři barevné horizontální pruhy – bílý, modrý a červený (příloha č. 2), nelze opomenout ani tzv. „vojnovou vlajku“ (příloha č. 3), která byla doplněna o černobílý erb s rovnoramenným luďáckým dvojkřížem. Další symbol je erb Slovenského štátu, který se skládá z luďáckého dvojkříže a tří kopců symbolizujících hory Tatra, Fatra a Matra (příloha č. 4). Státní hymna byla dalším ze symbolů, v tomto případě se nejedná o symbol vizuální, ale docházelo k jejímu ozdobnému grafickému vyobrazení umělci. Prezidentská standarta je

další symbol státu, ve středu standardy je vyobrazen erb a motto státu: „*Věrní sobě, svorně napřed!*“ (příloha č. 5). Dalším heslem strany bylo: „*Za Boha a za národ*“.

Dalšími symboly jsou znaky HSLS a organizací se stranou spojenými jako je Hlinkova garda a Hlinkova mládež. Těmito znaky jsou například červený luďácký dvojkříž (příloha č. 6), který se dá považovat za jakousi slovenskou variantu hákového kříže. Další symbol je vlajka strany, na níž byl červený luďácký dvojkříž v bílém kruhovém poli na modrém podkladu (příloha č. 7). Dále se jedná o emblém Hlinkovy gardy (příloha č. 8), či uniformy příslušníků strany a HG (příloha č. 12), nebo používání zkratky HSLS.

Významnou symbolickou roli hrají i osobnosti Slovenského státu, zejména se jedná o postavu Andreje Hlinky (příloha č. 9) a Jozefa Tisa (příloha č. 10). Za další symbolické osobnosti se mohou považovat také Vojtech Tuka (příloha č. 11), Alexandr Mach či Ferdinand Ďurčanský. Díky blízkému propojení Slovenského státu a nacistického Německa se dá argumentovat tím, že i zobrazování a používání nacistických a fašistických symbolů a propagace těchto dvou ideologií je blízká symbolice Slovenského státu, ale v této práci se zaměřuje výhradně na symboly přímo spojené se Slovenským štátem.

Z logiky věci vyplývá, že nejvýraznější symboly bude možné najít v grafickém zpracování, či jako zmínky a odkazy v projevech a rozhovorech a textech psaných politickými aktéry. Tabulka č 1. (příloha č. 19) definuje hlavní symboly Slovenského státu, se kterými práce operuje. Tato práce se z rozsahového hlediska zaměří zejména na vizuální symboly a myšlenkové odkazy na Slovenský štát v politických programech, billboardech, úvodních webových stránkách a vybraných článcích.

Tabulka č. 1: Symboly Slovenského štátu

Symbol	Pravděpodobné použití
Vlajka Slovenského štátu	Vizuální, grafické
Vojnová vlajka	Vizuální, grafické
Erb	Vizuální, grafické
Prezidentská standarta	Vizuální, grafické
Luďácký dvojkříž	Vizuální, grafické
Hej Slováci	Audio, projev, obsahové
Vlajka HSLS	Vizuální, grafické
Logo HSLS	Vizuální, grafické
Emblém HG	Vizuální, grafické
Zkratka HSLS	Vizuální, projev, rozhovor, obsahové
Uniforma	Sjezd strany, demonstrace
Andrej Hlinka	Projev, rozhovor, grafické, obsahové

Jozef Tiso	Projev, rozhovor, grafické, obsahové
Vojtech Tuka	Projev, rozhovor, grafické, obsahové

Zdroj: Vlastní zpracování autorem

Je vhodné k symbolům Slovenského štátu, které je možné vidět a přímo identifikovat, přidat i ideové symboly. Myšlenkovou návaznost na Slovenský štát je možné najít v rozdílných politikách a politických cílech stran, a je vhodné s nimi také počítat pro potřeby analýzy. Sklony k autoritářství, propagace silného státu, centralizace moci a potlačování politické opozice, tak může být považováno za jednu z hlavních myšlenkových návazností na Slovenský štát. Druhou takovou linkou je silný slovenský nacionalismus, zdůrazňující jedinečnost slovenské kultury, identity a suverenity, který je spojen s diskriminací menšin a xenofobií. Třetí významná linka návaznosti na Slovenský štát je i silné odkazování, propojení a spolupráce s církví (katolickou) a na náboženské hodnoty a morálku. Mezi další linky patří odmítání liberálních a progresivních myšlenek; ideál slovenského národa; nacionalismus, antisemitismus a sociální rovnost a spravedlnost; či silné ozbrojené složky. Tyto myšlenkové symboly jsou k nalezení v tabulce č. 2 (příloha č. 20) a kódovacím schématu (příloha č. 32).

Tabulka č. 2

Historický odkaz	Kód
přímý odkaz na historii	H1
nepřímý odkaz	H2
Nacionalismus	
národní hrdost a vlastenectví	N1
národní identita a její ochrana	N2
ochrana a záchrana státu či jeho hranic	N3
suverenita státu	N4
rozvoj státu	N5
etnická čistota	N6
Tradicionalismus, sociální konzervatismus	
slovenská kultura a jazyk	T1
tradiční hodnoty a lidové tradice	T2
křesťanské hodnoty a morálka (církevní vliv)	T3
hierarchie ve společnosti, sociální spravedlnost	T4
rodina	T5
anti-LGBTQ+	T6
Autoritářské tendence	
silný stát, centralizace moci, zestátňování	A1
pořádek ve státě a přísné zákony	A2

	nerespektování demokratických institucí	A3
	ozbrojené složky a armáda	A4
	úpravy politického systému, úpravy demokratických institucí, referendum	A5
	úpravy soudního systému	A6
Anti-globalismus a xenofobie		
	proti globalizaci	GX1
	proti liberalismu, multikulturalismu a "jiným moderním ideologiím"	GX2
	proti mezinárodní spolupráci a obchodu	GX3
	proti EU	GX4
	proti NATO a bilaterální smlouvě s USA	GX5
	proti válce, za mír a neutralitu	GX6
	pro spolupráci se slovanskými národy, Ruskem	GX7
	proti imigraci a migrantům	GX8
	proti menšinám – náboženským, národnostním, ...	GX9
	proti mimovládním organizacím	GX10
Výroky vzbuzující emoce	emotivní, agresivní, útočný jazyk, nadávky ...	JV1

Zdroj: Zpracováno autorem.

2.3 Otázka a problematika vlajky

Státní vlajka je nejspíše nejčastěji používaný a nejznámější symbol státu. Ačkoliv je používání státní vlajky často spojováno s nacionalistickým proudem, kvůli jejímu širokému využití a významu i pro jiné politické proudy, nebude práce s vlajkou v analýze pracovat. Vlajka je symbolem také více obecným, patriotistickým, a ne pouze nacionalistickým. Mnoho občanů, vládních institucí, médií aj. vlajku má, používá a vnímá pozitivně, hrdě jako symbol Slovenska. Státní vlajka má tolik různých použití, že její využití jako symbolu je pro tuto případovou studii nevyhovující. Vlajka tedy v práci není považována za symbol, se kterým se bude v analýze pracovat, jelikož nepatří mezi symboly, které by v analýze něco dokazovaly, a její operacionalizace by nepřinesla žádný užitek pro výzkum. Musí se přihlídnout i k faktu, že vlajka Slovenského státu se velmi podobá vlajce Slovenské republiky, a dokazovat, se kterou vlajkou strany pracují by nebylo možné, jelikož by všechny strany tvrdili, že používají aktuální vlajku.

2.4 Výběr zkoumaných objektů

Předčasných parlamentních voleb se zúčastnilo 25 politických stran (příloha č. 18), které do 2. 7. 2023 odevzdali své kandidátní listiny (Hajčáková, 2023). Samotné volby se konaly dne

30. 9. 2023 a oficiální výsledky byly vyhlášeny 1. 10. 2023 (Štatistický úrad SR, 2023). Po sečtení se přes volební klauzuli 3 % voličských hlasů dostalo 9 politických stran, a po 5 % skrutiniu pro zisk mandátů, se mandáty rozdělili mezi 7 politických stran (Štatistický úrad SR, 2023; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024) Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce č. 3 (příloha 21).

Strany, jejichž práce s politickými symboly je v bakalářské práci analyzovaná, jsou strany, které se v literatuře označují za krajně pravicové – tedy strany, které jsou klasifikovány jako radikálně pravicové, extrémně pravicové nebo jako populistická radikální pravice. Z populace 25 politických stran kandidujících v předčasných volbách byly vybrány 4 politické strany, které tyto požadavky výběru splňují, a jsou charakterizovány jako krajně pravicové strany odborníky i veřejností. Jedná se o strany Slovenské hnutí obrody (SHO) (German Sirotnikova, 2021), Slovenskou národní stranu (SNS) (Rehák & Rafaj & Černěnko, 2021; Kupka & Laryš & Smolík, 2009), Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko (LSNS) (Mudde, 2017; Rehák & Rafaj & Černěnko, 2021) a Hnutí Republika (HR) (ČT24, 2023).

V práci bylo při výběru zvažováno i zařazení stran Srdce a Sme rodina do analýzy, ale ačkoliv se jedná o strany populistické a pravicové, literatura je nepovažuje za strany krajně pravicové, ale za populistické (Havlík, 2020). Strana Sme Rodina se pohybuje na hranici mezi pravicovou a krajně pravicovou stranou, a ačkoliv ji její lídr Boris Kollár jednou označil za stranu krajně pravicovou (Sme.sk, 2023 b), jedná se o stranu, jejíž hlavní charakteristikou je populismus. V případě strany Srdce se jedná o pravicovou stranu, ale strana sama se definuje jako národní konzervativní strana (Srdce-snj-sv.sk, 2024) a v literatuře není řazena mezi krajní pravici, a proto nesplňuje kritéria pro výběru.

Bakalářská práce se věnuje a zakládá analýzu na práci se 4 slovenskými stranami – SHO, SNS, LSNS a Republika. U těchto čtyř vybraných stran, se díky jejich zařazení do pojmu krajní pravice, počítá s výskytem pravicových a nacionalistických tendencí, to ale neznamená, že se u nich vyskytují i myšlenky a symboly odkazující na Slovenský štát nebo klerofašistické. Otázkou tak je, v jakém poměru, intenzitě a jak strany pracují s historickými politickými symboly a takovými myšlenkami. Tato práce navrhuje hypotézu tvrdící, že čím více je strana a program radikální/extrémní, tím více používá a využívá historických politických symbolů. Na což navazuje otázka, jak toto využití vypadá, a zda je myšlenkové nebo i reálně zaznamenané (vizuální).

Primární zdroje práce, v nichž dochází k hledání symbolů Slovenského štátu jsou jednotlivé volební programy krajně pravicových politických stran pro volby 2023. Odkazy

na volební programy stran je možné najít na webových stránkách jednotlivých politických stran, či na stránkách volby.sme.sk a aktuality.sk. Hledání symbolů probíhá také v outdoorové reklamní kampani stran – na billboardech stran, které se podařilo dohledat. V práci dochází také ke stručné analýze úvodní webové stránky daných politických stran. Práce hledá pro ilustraci i symboly ve vybraných článcích publikovaných jednotlivými stranami na jejich webových stránkách v období volební kampaně, či v případě stran LSNS a Republika i v jejich předvolebních novinách.

3. Analýza

Tato část práce se věnuje empirické analýze. Analýza bude pracovat se symboly Slovenského štátu (tabulka č.1), a verbálními odkazy na politiku a ideologii Slovenského štátu. Subjektem analýzy jsou 4 politické strany, které, na základě předchozího výzkumu, tato práce vnímá jako krajně pravicové. Jedná se o strany Slovenské hnutí obrody (SHO), Slovenskou národní stranu (SNS), Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko (LSNS) a Hnutí Republika (HR). Analýza bude postavena na rozboru volebních programů vybraných krajně pravicových stran, venkovní reklamní kampaně ve formě billboardů, webových stránek těchto stran a vybraných publikovaných článků na jednotlivých webových stránkách. Analýza bude provedena po vizuální i obsahové stránce. K seřazení analyzovaných stran dochází na základě udělených volebních čísel, a tato struktura se bude v analytické části dodržovat. Hlavní zdrojem pro analýzu jsou volební programy, na které se práce výhradně zaměřuje, ostatní varianty analýzy jsou spíše podpůrné.

3.1 Volební programy

Volební programy jsou důležitým prostředkem komunikace politických stran s voliči v období před volbami (Eibl, 2013). Volební programy jsou součástí volebních kampaní, a jedná se o soubor priorit, cílů, myšlenek a slibů politických stran voličům, s cílem informovat, přesvědčit a mobilizovat (Eibl, 2013).

Vybrané volební programy jsou rozdělené na jednotlivé části, každá strana tyto části pojmenovává jinak, v případě SNS se jedná o 15 priorit, SHO má návrhy pro jednotlivá ministerstva, LSNS body desatera a Republika má pro každé téma vlastní webovou stránku. Volební programy obsahují různá témata, a jejich délka se často liší, takto tomu je i v případě analyzovaných volebních programů. Nejdelší program má Hnutí Republika, jen o něco kratší program patří Slovenskému hnutí obrody. Nejkratší program náleží straně Kotlebovci-LSNS

a Slovenské národní straně. Analýza volebních programů probíhá po jednotlivých stranách ve dvou formách – vizuální a obsahové. Analytická část končí shrnutím výsledků.

Jednotlivé volební programy spolu s kódovacím schématem se nalézají v příložené příloze č. 32, mimo bakalářskou práci.

3.1.1 Slovenské hnutí obrody

Strana SHO má program dostupný pouze na webových stránkách (SHO.sk, 2024). Program je laděný v červené a bílé barvě, a odpovídá stylu webových stránek. Program je rozdělen na návrhy pro jednotlivá ministerstva (12) a každý název ministerstva je vyveden tučným písmem. Vizuálně se v programu nachází 5 obrázků, na 3 z nich se nachází logo a jméno strany, na 2 se pak nachází jeden z výroků: „*pryč s diktátem Bruselu*“ nebo „*chceme neutrální Slovensko*“. Na jedné z fotografií je předseda strany R. Švec a výrok „*Slovensko potrebuje slovenskou cestu*“. Na konci programu najdeme obrázek s vlajkou EU a vlajkou Slovenska pod nápisem Exit, která představuje přání strany vystoupit z EU. Text samotný si hraje s použitím kurzívy a ztučněním písma. Znamky symboliky spojené se Slovenským štátem nacházíme při pohledu na logo strany (příloha č. 14), které se podobá luďáckému kříži (příloha č.6), u kterého došlo k záměně barev. Tvar kříže je upraven tak, aby připomínal slovenský státní znak (příloha č.17), ale návaznost na Slovenský štát je patrná.

Volební program SHO je pojmenován jako Revoluční program pro Slovensko, a již v úvodu mluví o realizaci revoluce v národním společenství. První je návrh pro ministerstvo dopravy a výstavby, kde se mluví o zestátnění, dostavbě silnic a ochraně kulturního dědictví. Další je ministerstvo financí s návrhy na návrat státních rezerv zlata na Slovensko, obnovu slovenské koruny, či daňové suverenity oddělené od Bruselu. V případě ministerstva hospodářství jde o návrat strategických podniků do rukou státu, zákaz privatizace slovenských podniků, či zákaz vývozu slovenského národních zdrojů. Pro ministerstvo kultury existují návrhy na upřednostnění slovenštiny před jinými jazyky, ustanovení slovenštiny státním symbolem, či upřednostňování jedinečné slovenské kultury (SHO.sk, 2023). V případě ministerstva obrany se v programu mluví o posílení ozbrojených složek státu, odmítání přítomnosti cizích armád na území SR a vypovězení bilaterální dohody s USA. ministerstvo zemědělství má v návrzích potravinovou soběstačnost a omezení prodeje půdy zahraničním kupcům „*navzdory předpisům EU*“. V případě ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny jsou v návrhu „*Slováci na prvním místě*“, důchodová reforma, zlepšení podmínek pro rodiče, podpora tradiční rodiny a odmítání „*zločinecké LGBT*

a multikulturalismu“ (SHO.sk, 2023). Mezi návrhy programu pro ministerstvo spravedlnosti je zavedení vojenských soudů, zavedení nejprísnejších trestů za zločiny proti národu a státu, zabezpečení nezávislosti a nestrannosti justice či návrh na „*zřízení nápravně výchovného centra, kam budou umístěni léčení a převychování drogově závislí, alkoholici, násilníci a nepřizpůsobiví občané, a kde budou po vyléčení tito lidé pracovat*“ (SHO.sk, 2023). V případě ministerstva školství se nachází návrh na školství plně v rukou státu, zavedení folklórní a mravní výchovy, poznávání vlastní historie a učení úcty ke státním symbolům. Programové body navrhované pro ministerstvo vnitra obsahují například nutnost státního občanství u státních zaměstnanců, odmítání politiky Bruselu, podporou referenda, opatření proti mimovládním zahraničním organizacím, zpřísnění ochrany hranic a odmítání přijímat uprchlíky. V části určené ministerstvu zahraničí program mluví o „*suverénním státu, a ne o kolonii*“, o výstupu z EU, ochraně Slovenska a odmítání multikulturalismu a „*zabránění tvorbě krajiny a ghett plných kriminality*“ (SHO.sk, 2023). Návrh na dostupnou lékařskou péči pro všechny najdeme v části určené ministerstvu zdravotnictví. Poslední návrhy patří ministerstvu životního prostředí. Na konci programu se nachází nápad, jak tyto změny a návrhy financovat – zastavením daňových úniků a dávek těch, co nepřispívají. Program končí větou „*za silné a sebevědomé Slovensko*“ (SHO.sk, 2023).

Obsahově se program SHO dotýká mnoha myšlenek spojených s krajní pravici a takových myšlenek, které mají potenciální linku ke Slovenskému státu. V programu je jasně vidět propagace nacionálního cítění, slovenské kultury a tradic v kombinaci se silným nezávislým státem. Nachází se zde silná podpora tradiční rodiny a odmítání liberálních hodnot a mezinárodní spolupráce. Je vhodné všimnout si i agresivního a urážlivého jazyka, rozdělovacího společnost a vyvolávajícího strach, v některých úsecích programu. V programu SHO nalézáme myšlenky spojené se Slovenským státem, ale bez přímého využití jeho vizuálních symbolů.

3.1.2 Slovenská národní strana

Volební program strany SNS je k nalezení na webových stránkách ve formě PDF ke stažení (SNS.sk, 2024 b). Hned na první stránce programu, uprostřed vrchní části, je logo strany, které silně odkazuje na Slovenský štát. Logo SNS (příloha č. 15) je stylizovaná orlice držící slovenský erb, a silně připomíná emblém Hlinkovy gardy (příloha č. 8). Mimo jiné logo SNS silně připomíná nacistickou orlici svírající hákový kříž, kdy podobnost můžeme nalézt i ve věnci z listů kolem znaku (příloha č. 16). Program pracuje zejména s červenou a tmavě

modrou barvou v nadpisech. Podklad programu je světle modrý a jeho spodní polovina je tvořena slovenskou vlajkou. Program odpovídá grafické stylizaci webových stránek, které také hrdě zobrazují logo strany. Program působí nacionalisticky, a symbolika spojená se Slovenským štátem je v tomto případě nalezena v podobě loga.

Volební program strany SNS obsahuje 15 programových priorit. První bod je pro zastavení zdražování a pomoc chudým. Druhý se zabývá důstojným životem pro seniory, zdravotně omezené občany a zvýšení důchodů. Třetí bod podporuje studenty a rodiny, je zaměřen zejména na podporu tradiční rodiny, například formou příspěvku na první svatbu. Bod 4 mluví o podpoře podnikání a snížení daní. Následující bod slibuje bezplatné a dostupné zdravotnictví. Bod 6 chce dostavit a opravovat silnice. Sedmá priorita je rozvoj cestovního ruchu a sportu. Osmá část programu chce moderní a ideologicky neutrální školství, vědu a výzkum, školství má být jednotné a řízené státním ministerstvem, tak aby bylo přizpůsobené potřebám národního hospodářství. Bod 9 programu si dává za cíl ochranu a podporu národního a kulturního dědictví Slovenska, tradic a kultury, podporu Matice Slovenské a chce zabránit přijetí Istanbulské smlouvy, zabránit nebezpečné gender ideologii a zakázat „*státní financování LGBTQ+ agendy*“ (SNS.sk, 2024 b). Číslo 10 programu mluví o právním a bezpečném státu, zavedení a posílení referenda, které má „*bránit centralizačním snahám EU*“, či odmítání kvót imigrantů. Priorita 11 programu je snížení byrokracie a podpora moderního a svobodného státu, v němž je garance svobody projevu a kde neexistuje státní cenzura. Další je v programu ochrana životního prostředí a zavedení potravinové soběstačnosti. Třináctý bod mluví o zabezpečení energetické bezpečnosti, přechodu strategických podniků do rukou státu, a dodávek plynu a ropy „*bez ideologických předpokladů ze všech 4 světových stran*“ – tedy Ruska. Bod 14 programu mluví o obnovení obranyschopnosti SR, konci dodávek zbraní na Ukrajinu a ukončení bilaterální smlouvy s USA. Poslední prioritou programu je efektivní a nezávislá justice spolu se zlepšením reálné vymahatelnosti práva (SNS.sk, 2024 b).

Po obsahové stránce program SNS odpovídá krajně pravicovým ideálům spojeným s ideologií Slovenského státu. Program klade důraz zejména na kulturní a sociální otázky v podobě podpory a ochrany slovenské kultury, tradic a rodiny. Staví se také do pozice podporovatele silného, bezpečného a suverénního státu, který odmítá přijímat migranty. V programu SNS nalézáme spojení se Slovenským štátem, ale bez přímého užití jeho symbolů, s výjimkou loga strany.

3.1.3 Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko

Volební program Kotlebovci-LSNS (Kotlebovci.sk, 2024 a), nazvaný Desatero LSNS, je z vybraných programů po grafické stránce nejvýraznější, a je možné ho najít ve formě PDF na webových stránkách. Barevně je program laděn do tmavě zelené barvy, která je současně i barvou loga strany. Program je výrazný i díky četnému používání ztučnění, kurzívy, podtržení a změn velikosti písma. Každá strana desatera má stejnou strukturu, na bílém podkladu se nachází barevný název bodu desatera, pod ním krátký černě psaný text, a černobílý obrázek související s tématem. Ten od spodní části strany odděluje tenká čára v barvách vlajky, a na bílém pozadí se nachází fotografie jednoho z kandidátů strany a výrok, týkající se bodu. V programu se na každé straně nachází slovenský státní znak a logo strany, které zejména před svou změnou bylo velmi kontroverzní a vypadalo jako znak v emblému HG, který byl pouze přetřen na zelenou barvu (příloha č. 8; příloha č. 13). Logo strany, ačkoliv prošlo úpravou, je stále bráno jako odkaz na Slovenský štát a HSLS. Četné využití fotografií, mnoha úderných hesel a sloganů přispívá k odlišení programu od ostatních zkoumaných. Vizuální symbolika Slovenského štátu je zastoupena v logu strany, kdy, již název strany Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko evokuje a připomíná název Hlinkova slovenská lidová strana (Nečásková, 2017). V minulosti členové strany dokonce označovali předsedu LSNS Mariána Kotlebu za „vodca“ (Kysel, 2021; Chovanec, 2016), což návaznost a obdiv ke Slovenskému štátu pouze zdůrazňuje.

Desatero je obsahově nejkratší zkoumaný program. Krom úvodní a poslední strany je na každém listu jeden bod desatera. Již úvodní strana vyzývá voliče ke spolupráci na záchraně Slovenska a nastolení sociální spravedlnosti. Bod 1 desatera mluví o donucení politiků nést odpovědnost, „*aby z politiky nebyl organizovaný zločin*“, o potrestání politiků za rozkrádání Slovenska (Kotlebovci.sk, 2024 a). Druhý bod chce přinést spravedlnost do sociálního systému, dávat víc peněz rodinám a důchodcům, a odstranit „*zvýhodňování asociálů před slušnými lidmi*“. Bod 3 chce snížit počet mandátů na 100 a snížit počet ministerstev na 8 – tedy stejný počet, jaký byl za Slovenského štátu (Kamenec, 1992). Strana 4 programu slibuje práci pro všechny a důchodovou reformu. Pátá část desatera chce založit domobranu a zpřísnit trestní a vězeňský systém tak „*aby si každý politik i příživník rozmyslel, zda bude krást*“. Na této straně se nachází i výrok o „*ochraně Slovenska před medvědy i asociály*“ (Kotlebovci.sk, 2024 a). Bod 6 mluví o výchově a vzdělání mládeže, „*postavené na tradičních národních a křesťanských principech a hodnotách*“, kdy má dojít k návratu tématu vlastenectví a národní hrdosti do škol a učitelé mají být „*chráněni před útoky dětí*“.

a rodičů z asociálních rodin“. Děti a mládež mají být také „chráněni před LGBT a genderovou ideologií“ (Kotlebovci.sk, 2024 a). Sedmý bod chce obnovit soběstačnost Slovenska, zestátnovat strategické podniky a odstranit zvýhodňování zahraničních podnikatelů. Číslo 8 desatera mluví o postavení „slovenských zájmů nad diktát Bruselu“, odmítá omezování suverenity ze strany EU, mluví o ochraně Slovenska „před návaly imigrantů“ a „odporu proti protinárodní a protikřesťanské ideologii Bruselu“ (Kotlebovci.sk, 2024 a). Přímou se zde píše o vystoupení z EU, a tzv. *Slovexitu*. Bod 9 programu mluví o nedopuštění narušení územní celistvosti, posilnění obranyschopnosti Slovenska, „prosazení vystoupení Slovenska z teroristického paktu NATO“, o vyhlášení vojenské neutrality, stažení vojenských jednotek ze zahraničí, či konci „zvýhodňování Ukrajinců před domácími obyvateli“. Poslední bod desatera určuje manželství pouze za svazek muže a ženy, chce podporovat slušné a normální rodiny například výstavbou bytů, chránit život od početí do smrti a slibuje, že „ochrání národ před útoky liberálů“ (Kotlebovci.sk, 2024 a). Na poslední straně programu je výrok o tom že LSNS je jediná legální politická strana zaregistrovaná Ministerstvem vnitra SR. Program strany zde považují za založený na *třech pilířích a to národním, křesťanském a sociálním*. Dále se zde chlubí tím, že jako jediná politická strana mají nejvyšším soudem a vládním auditem potvrzené, že dodržují zákony a ústavu. Na závěr je zde poslední výrok o „*spojení se pro záchraně Slovenska, pro děti a vnuky*“ (Kotlebovci.sk, 2024 a).

Program LSNS je po obsahové stránce velmi radikální. Myšlenkové spojení se Slovenským štátem je tu snadno k nalezení, například v bodech odkazujících na křesťanské hodnoty a morálku, či tradiční rodinu. Silný nacionalismus a odpor k mezinárodním organizacím jako je EU a NATO je v programu také viditelný. Program je plný jazyka vzbuzujícího emoce, vyvolávajícího strach a agresí a urážejícího skupiny lidí použitím variant slova „*asociál*“. V programu strany LSNS nalzáme výrazné myšlenkové odkazy na Slovenský štát. V případě vizuálních symbolů se podobnost nachází v opakovaném použití loga strany, a kontroverzí s ním spojenou.

3.1.4 Hnutí Republika

Program strany Republika je možné najít pouze na webových stránkách. Program je rozdělený do jednotlivých kategorií, a každá z nich má vlastní webovou stránku. Jedná se tedy o odlišnou formu programu, než mají ostatní zkoumané strany. Vizuálně program pracuje zejména s modrou a červenou barvou, stejně tak jako web. Grafickou stránku

programu rozšiřují i další barvy, každá kategorie je laděná do jiné barvy. Program vizuálně doplňují obrázky mapy Slovenska, která slouží jako logo strany a která dává programu nacionalistický vzhled. Po vizuální stránce nenacházíme v programu stopy symbolů Slovenského štátu (Hnutí Republika.sk, 2024 a).

Obsahová analýza programu strany Republika probíhá na webových stránkách. Na úvodní straně programu se píše o rozvoji Slovenska, posilnění a ochraně slovenské suverenity. První část programu se zabývá státní správou a ochranou obyvatelstva a nachází se zde tvrzení, že stát musí být pro občany a musí v něm být pořádek. Píše se zde o „*zatočení s amatérismem*“, netoleranci kriminality, nekompromisním zatočení s korupcí, odpolitizování bezpečnostních složek, zpřísnění vězeňského systému a touze po posilnění hranic před nelegální migrací. Strana tvrdí, že dokáže udělat pořádek jak ve státě, tak i na ulicích (Hnutie Republika.sk, 2024 d). Další stránka je o rodinné a sociální politice, kdy strana chce zabezpečit spravedlivou sociální politiku, zabránit „*zbídačování poctivých lidí*“, zlepšit podmínky pro zvýšení porodnosti slušných rodin, protože „*nechtějí dopadnout jako vymírající státy západní Evropy závislé na imigrantech*“, navýšit podporu pro pracující rodiny s dětmi, což zvýhodňuje tradiční rodiny (Hnutie Republika.sk, 2024 e). Stránka o vizi pro obranu a armádu prohlašuje věrnost SR, mluví o zabezpečení suverenity, územní celistvosti a bezpečnosti občanů, armádách postavených na národním a vlasteneckém principu, vytvoření sebevědomých a silných ozbrojených sil, a odmítání rozmístění cizích armád na Slovensku. Je zde tvrzení o smyslu aliancí při společné ochraně „*například při společné ochraně Evropy před invazí muslimů z Osmanské říše v 17. století*“, kdy na takovéto obraně jsou ochotni a připraveni spolupracovat, ale současné NATO považují za zdroj vojenského napětí a konfliktů a odmítají jeho „*agresivní zahraniční politiku*“ (Hnutie Republika.sk, 2024 f). Republika také nechce Slovensku dovolit být součástí válečného konfliktu, chtějí mír, neutralitu a novou bezpečnostní architekturu, která bude plně respektovat suverenitu zájmy všech evropských států – i těch východních, a „*kteřá nebude slepě podřízena Washingtonu*“ (Hnutie Republika.sk, 2024 f). Webová stránka programu o zdravotnictví slibuje zabezpečení dostupné bezplatné zdravotní péče. Část programu o silné ekonomice mluví o návratu strategických podniků do rukou státu, zrušení nesmyslných energetických sankcí, dovozu cenově dostupné ropy a plynu i z východu, maximálním využití evropských zdrojů a o přání obnovit dlouhodobé národohospodářské plánování (Hnutie Republika.sk, 2024 g). Webová stránka s plány pro školství, vědu a výzkum má za cíl učit lidi slušnosti a pracovitosti. Školství má být postaveno na tradičních

a vlasteneckých hodnotách, má být odpolitizováno a má dojít k „*zákazu politických mimovládních organizací na školách – hlavně duhových a progresivních organizací, které vedou děti k zvrácené sexualitě a zpochybňování tradičních hodnot*“ (Hnutí republika.sk, 2024 h). Vzdělání má být dostupné ve slovenštině, podporovat lásku k vlasti a reflektovat aktuální potřeby průmyslu. Část věnovaná zemědělství slibuje potravinovou soběstačnost a odmítá „*evropské zelené plány*“. Část věnovaná dopravě mluví o budování dálnic pod státní správou, a o finančním příspěvku na bydlení pro rodiny, za každé narozené dítě. Webovou stránku má i právo a spravedlnost, která slibuje zákon platný pro všechny, aby se „*slušní lidé měli vždy lépe jako gauneři a zločinci*“, hmotnou odpovědnost politiků, přísnou kontrolu činnosti mimovládních organizací, odpolitizování policie a prokuratury, rozrhýbání soudů, zpřísnění trestního systému, zavedení skutečné svobody slova a ústavně platného referenda (Hnutí republika.sk, 2024 i). Část zvaná zdravé finance mluví o vytvoření pořádku ve státě, nastartování růstu ekonomiky, návratu zlatých rezerv státu na Slovensko, podpoře porodnosti mladých rodin, daňové reformě a „*zefektivnění využívání cizích zdrojů a eurofondů, které chtějí vyčerpat do posledního centu*“ (Hnutí republika.sk, 2024 j). Kultuře je věnovaná vlastní webová stránka, která mluví o rozvoji slovenské kultury a tradic, odmítání „*kulturní a mediální propagace LGBT agendy, drog, potratů a eutanázie*“ a odmítání ideologií multikulturalismu a materialismu (Hnutí republika.sk, 2024 k). Strana si přeje ve společnosti pěstovat lásku k vlasti, úctu k tradičním křesťanským hodnotám, rodině, slušnosti a pracovitosti, bránit národní hodnoty a „*tradice v kulturně-ideologickém zápase s progresivismem*“, a chránit veřejnost před manipulací ze strany médií, prověřovat vliv mezinárodních organizací na kulturu a média, zrušit názorovou cenzuru a zavést absolutní svobodu slova v médiích (Hnutí republika.sk, 2024 k). Návrhy v části o samosprávě chtějí například zajistit výstavbu městských a obecních bytů, zejména pro mladé rodiny. Webová stránka s plány pro zahraniční politiku prosazuje reflektování hodnot a tradic Slovenska v zahraniční politice, reformu EU, s jejímž směřováním strana nesouhlasí, jinak v referendu hlasovat o vystoupení z EU, jelikož nechtějí být „*součástí evropského žaláře národů pod diktátem Bruselu a Washingtonu*“ (Hnutí republika.sk, 2024 l). Slovensko má podporovat své občany v zahraničí, ale hlavně „*musí chránit občany Slovenska před škodlivými politickými vlivy zahraničních ambasad, mimovládních organizací a globalistických struktur*“, tedy chránit slovenské rodiny před nebezpečnými ideologiemi a hranice před ilegální migrací. (Hnutí republika.sk, 2024 l).

Obsahový rozbor programu Hnutí Republika ukazuje na přítomnost myšlenek spojených s krajní pravicí a se Slovenským štátem. Mezi hlavní témata patří ochrana suverenity, pořádek ve státě a přísnější zákony. Program podporuje slovenskou kulturu a křesťanské tradice, zvýhodňuje tradiční rodiny a chce společnost a školství založené na tradičních a vlasteneckých hodnotách. Ironická je v programu myšlenka o využití všech evropských zdrojů, jelikož program podporuje návrh vystoupení z EU. V programu Republiky tudíž nacházíme myšlenkové odkazy na Slovenský štát, ale vizuální symboly v programu k nalezení nejsou.

3.1.5 Shrnutí

Analýza se potýkala s drobným problémem v podobě rozdílné délky jednotlivých programů. Zajímavé je, že mladší strany SHO a Republika měly své programy dlouhé a podrobné. Naopak starší tradiční strany SNS a LSNS měly programy krátké a stručné, v případě SNS se jednalo o pouhé 3 stránky textu s 15 body, u Kotlebovců to bylo 12 stran, kdy na každé straně bylo jen několik málo vět a úderných sdělení. Možným důvodem pro rozdílnou délku programů může být známost stran SNS a LSNS.

V případě volebních programů stran SHO, SNS a Kotlebovci-LSNS je možné ve vizuální analýze nalézt symboliku připomínající Slovenský štát, nejvíce ve formě loga stran. Logo v programu nejvíce používala strana Kotlebovci-LSNS, poté SHO, a v programu SNS se logo vyskytuje pouze jednou. Volební program strany LSNS byl také graficky nejvýraznějším z programů, a obsahoval nejvíce vizuálních symbolických odkazů na Slovenský štát. Například jen při otevření webových stránek s programem vidíme v horní části webu fotografii, na které jsou stále vyobrazeny vlajky se starým logem LSNS (Kotlebovci.sk, 2024 b). Ve vizuální analýze programů strany Republika nedošlo k přímým nálezům symbolů Slovenského štátu, ačkoliv je jejich vzhled nacionalistický.

Při obsahové analýze programů bylo zjištěno, že všechny obsahují myšlenkovou linku vázající se ke Slovenskému štátu. Cíle programů odpovídali ideologii krajní pravice, strany s některými tématy pracovaly více než s jinými. Všechny programy mluvili o důchodové a daňové reformě, a zavedení bezplatné lékařské péče. Z programu vyplývá, že nejvíce církevních odkazů v programu užívali strany LSNS a Republika. Nejvýraznější a nejagresivnější jazyk se nacházel v desateru Kotlebovců, poté v programu SHO a Republiky. Všechny programy obsahovaly nacionalistické prvky a stáli za silnou podporou slovenské kultury, tradic a vlastenectví. Prání rozvíjet kulturu a tradice není samo o sobě

problematické, ale v případě vybraných programů je podpora pojata exkluzivně, s důrazem na etnickou příslušnost ke slovenskému národu a kultuře. Ve všech programech byly také nalezeny výhody pro tradiční a normální rodiny, což se potýká se stejným problémem jako podpora kultury, jelikož jsou tyto rodiny pojaty jako tradiční a slovenské, na což se váže i odpor stran k LGBTQ+ komunitě. Programy byly také proti liberálním myšlenkám, multikulturalismu, Evropské unii a NATO. Všechny programy chtěly ze Slovenska udělat silný stát, chránit jeho suverenitu a občany, zejména před imigrací. Po provedení obsahové analýzy programu jsme ve všech programech našly stopy Slovenského štátu. Nejvýrazněji se projevovaly u strany LSNS, dále u SHO a Republiky a nejméně u SNS, což ale mohlo být způsobeno i extrémně krátkou délkou programu SNS.

Při posouzení všech částí analýzy volebních programů stran SHO, SNS, LSNS a Republika se ukazuje že každá strana v nějaké formě využívá symboliku Slovenského štátu. Strana SHO ji využívá zejména v obsahové podobě, z menší části ve vizuální. Využití stranou SNS je také nejvíce patrné v obsahovém sdělení, ve vizuálním pouze ve formě loga strany. Kotlebovci-LSNS jsou v použití jak vizuálních, tak i obsahových symbolů Slovenského štátu nejvýraznější. Hnutí Republika nevyužívá vizuálních symbolů Slovenského štátu, tato symbolika a odkazy se nachází pouze v obsahové formě programu.

3.2 Analýza billboardů

Analýza vizuální stránky billboardů vybraných stran se uskuteční na základě dostupných fotografií publikovaných na internetu a v médiích, zejména na webových stránkách info.volby.sk. Analýza obsahové stránky rozebírá slogany a hesla vyskytující se na billboardech. *V případě strany SHO se nepodařilo najít fotografie reklamních ploch pro analýzu, a proto bude z této části analýzy vyloučena.*

Vizuálně se 11 billboardů SNS (příloha č. 22) drží stejného grafického stylu, na tmavě modrém pozadí je primárně bílý text s jedním (nebo dvěma) červeně zvýrazněným slovem, a fotografie jednoho či více kandidátů strany, a až na dvě výjimky se vždy jedná o fotografii lídra strany Andreje Danko. Billboardy se drží v barvách modrá, bílá a červená. Na 9 z 11 billboardů je vždy v jednom z horních rohů vyobrazen znak strany, u zbývajících dvou billboardů je logo větší a umístěné na středu mezi fotografií kandidátů. Právě v logu strany se nachází viditelné odkazy spojené se Slovenským štátem, které byly popsány v dřívějším úseku práce.

Po obsahové stránce se na billboardech SNS nachází stručná úderná sdělení, která mají vždy společný výskyt slova *společně*, nebo jeho varianty *spolu* či *spojili*, které je ve většině případů červeně zvýrazněno. To evokuje populistický účinek dělení národa na skupinu my proti nějakému oni (Mudde, 2017). Na každém z billboardu je jméno politika na fotografii, na 9 z 11 billboardů se nachází lídr strany Andrej Danko. Na třech příkladech billboardů nacházíme sdělení „*společně zastavíme liberalismus*“ jehož znění je přímočaré. Dá se říct, že toto heslo vytváří i linku ke Slovenskému štátu. Právě logo strany a některá hesla na billboardech SNS mají či mohou obsahovat stopy symboliky Slovenského štátu.

Vizuálně je 6 analyzovaných billboardů strany LSNS po grafické stránce shodných, s výjimkou rozdílnosti hesel (příloha č. 23). V levém dolním rohu se nachází logo strany, rozebrané dřívě a s ustanovenou spojitostí se Slovenským štátem. Na levé straně billboardu je fotografie Mariána Kotleby, za ním je přes celou plochu fotografie hory Kriváň, která leží ve Vysokých Tatrách. Kriváň má historickou spojitost se slovenským národním hnutím a štúrovci, kteří na něj pořádali výstupy (Kubišová, 2018; Jadrný, 2017). LSNS má s touto horou spojenou i menší kontroverzi, kdy v roce 2017 pořádala výstup, ale spletla si horu Kriváň s horou Velký Kriváň, na který mylně vystoupala (Jadrný, 2017). Co billboardy LSNS odlišuje od jiných stran je využití zelené a žluté barvy, a ne typické trojce barev modrá, červená a bílá.

Obsahově na billboardech LSNS můžeme nalézt výroky spojované s krajní pravicí. Na každém z billboardů je spolu se jménem strany, které se objevuje i v logu strany, a heslem „*hovoříme jasnou řečí*“ také nějaký výrok budící emoce. Jedná se o výroky jako je „*ochráníme Slovensko před imigranty*“, které je velmi jasně nacionalistického až xenofobního rázu, nebo heslo „*spravíme pořádek s asociáli a parazity*“, kdy výraz paraziti a asociálové má negativní konotace. Navíc takovéto označování lidí za parazity a asociály, odlidšťuje některé skupiny obyvatelstva, kterými strana nejspíše zamýšlí obyvatele romské národnosti či migranty (Hospodářské noviny, 2013), a vytváří mezi lidmi rozdíl – tvoří skupiny my a oni. Kontroverzní heslo bylo i „*ochráníme Slovensko před LGBT a gender*“, které vyvolalo petici po stažení billboardu (Vilček, 2023; Sme.sk, 2023 a). Další hesla jsou o zastavení podpory Ukrajině, zrušení mimovládních organizací nebo o výstupu z EU a NATO. Rozhodně se dá tvrdit, že billboardy LSNS jsou krajně pravicového rázu a dá se zde najít spojení se Slovenským štátem.

Po vizuální stránce jsou billboardy strany Republika nejméně graficky jednotné (příloha č. 24). Jediným společným znakem na billboardech je použití loga strany a užití slovenského

státního znaku. Z 10 billboardů jsou si některé podobné, na pěti z nich je vyfotografován kandidát Milan Uhrík. Zajímavostí je jeden z billboardů, který je pouze přáním hezkého léta na výrazně žlutém pozadí. Vizuálně se zde nenachází odkazy na Slovenský štát.

Obsahová analýza ukazuje, že billboardy strany Republika mají každý jedno hlavní heslo. Shodné jsou na dvou billboardech hesla „*uděláme pořádek*“ a „*slovenské obilí, slovenský chléb*“, které se jeví jako nacionalistické, a v kontextu aktuálního dění je druhý citát namířen proti Ukrajině a ukrajinskému obilí, což bylo téma, které rezonovalo společností například i v Polsku (Palata, 2023). Další výrazný výrok je „*Slováci, nejsou figurky ve hře*“, jenž má proti evropský nádech. Na billboardech Republiky se nenachází linky vedoucí ke Slovenskému štátu.

Právě logo strany a některá hesla na billboardech SNS mají či mohou obsahovat stopy symboliky Slovenského štátu. Ukazuje se, že billboardy LSNS obsahují symboly jak ve vizuální, tak i obsahové sféře analýzy. Po vizuální ani obsahové stránce billboardy strany Republika neobsahují symboly spojené se Slovenským štátem.

3.3 Webové stránky

Analýza webových stránek je provedena na úvodní webové stránce jednotlivých politických stran, jejichž přímé kopie jsou formou printscreen přiloženy v přílohách č. 25 až č.28.

Strana SHO (SHO.sk, 2023) má po vizuální stránce web strukturovaný a dobře vyhlížející (příloha č. 25). Stránky pracují zejména s červenou barvou. Pod červenou lištou s rozhraním se nachází výběr 4 komentářů, v tomto případě je na dvou zobrazena červená vlajka s bílým dvojkřížem, což se dá vnímat, jako symbol minimálně nacionalistický. Pod těmito komentáři se nachází výběr 4 článků o činnosti strany, a části nazvané „*Staráme se*“ s dvěma příspěvky a „*Nebud' svině*“ se třemi příspěvky. Napravo od těchto částí je vyhledávání, část „*Slováci Slováckům*“ s logem a dalšími příspěvky. Na levé straně se nachází část o stranických novinách a fotografie lídra strany R. Švece se sloganem „*Slovensko potrebuje neutralitu*“ a „*Pryč s diktátem Bruselu*“ doplněné o logo strany. Ve spodní části webu se nachází odkaz na video-galerii, dvě loga strany, sekce Projekty a Menu. Zajímavý je zde obrázek titulní strany stranické tiskoviny Právo Národa, který oslavuje vznik první Slovenské republiky – tedy Slovenského štátu.

Strana SNS (SNS.sk, 2024 a) má po vizuální stránce své webové stránky velmi dobře strukturované a profesionální (příloha č. 26). Ve vrchní části se ve středu stránky nachází logo strany, jehož spojitost se symbolikou Slovenského štátu byla popsána v dřívější části

práce, na stranách se nachází kontaktní informace, odkazy na sociální sítě a tmavě modrá lišta, v níž zaujme například odkaz na Symboliku v rozhraní O Nás. Pod lištou okamžitě zaujme fotografie Andreje Danka a sloganu, který se mění a jedná se například o hesla: „společně zastavíme liberalismus“, „společně ochráníme Slovensko“ či „společně zastavíme bláznů“, poslední zmíněný výrok je s největší pravděpodobností namířený proti osobě Igora Matoviče (Ehl, 2020). Stejná fotografie a slogany byly použity i na billboardech strany. Pod fotografií se nalézá historický kalendář, fotografie s odkazy na petice, nebo články a videa. Dále jsou na stránce sekce Zprávy z regionů, odkaz a příspěvek ze sociální sítě Facebook a Názory.

Webová stránka Kotlebovci-LSNS (Kotlebovci.sk, 2024 b) je vizuálně zaplněná a výrazná (příloha č. 27). Webový design pracuje se zelenou barvou, která je pro stranu typická, a mnoha fotografiemi. Ve vrchní části stránky se nachází zelená lišta s rozhráním, nové logo strany, a pod ním stará fotografie ze srazu strany, na níž jsou stále zobrazeny vlajky se starým logem strany, které je přímým odkazem na Slovenský štát. Pod touto fotografií se stránka dělí na tři části. Po pravé straně najdeme rozklikávací odkazy ve formě obrázků na vybrané části z lišty. Na levé straně se nachází odkaz na rádio Kompas, a odkazy na různé „hořící témata“ jako je petice za vystoupení z NATO nebo EU. Uprostřed strany se nachází 5 příspěvků (většinou) ve formě videí, publikovaných zejména Mariánem Kotlebou, kde reaguje nebo komentuje různé situace, a sdílí své názory.

Strana Republika (Hnutí Republika.sk, 2024 b) má po vizuální stránce web jasně rozdělený a pracující s červenou, modrou a bílou barvou (příloha č. 28). Ve vrchní části stránky se nachází modrá lišta s rozhráním, zajímavostí je možnost přepnout do anglického jazyka. Pod reklamou na Eurovolby se nachází 4 články, dále krátký text o cílech hnutí a odkaz na program. Následují obrázky propagující noviny strany – Denník Republika, a e-shop hnutí. Dále je zde část Náš tým, pod níž jsou fotografie a jména 8 nejvýraznějších zástupců strany mezi nimi například předseda Milan Uhrík (bývalý člen LSNS) (Drábik, 2022), Milan Mazurek (Novák, 2023) nebo (neonacistický) zpěvák Ondrej Ďurica (Osvaldová, 2023 a; Jánošíková, 2023). Ve spodní části webu je výzva ke členství, fotografie předsedy hnutí M. Uhríka, odkazy na videa se členy strany, logo strany, odkazy na sociální sítě a kontakty.

Analýza úvodních webových stránek vybraných stran ukazuje podobnou strukturalizaci webu. Všechny strany na svých webech hojně využívají vizuálních podnětů, ať už se jedná o obrázky nebo videa. Na všech stránkách také najdeme odkazy na stranou publikované

články nebo komentáře. Stránky LSNS se odlišují od ostatních svým barevným použitím zelené barvy. Na každém z webů se nachází symbolika spojená se Slovenským štátem, zejména ve formě loga, nebo v některém z publikovaných článků. V případě LSNS a Republiky se jedná i přítomnost a viditelnost kontroverzních osobností. Zajímavostí jsou v lištách i odkazy na stranické kluby a organizace jako je Marina – Klub žen, Mládež SNS, Mladí Republikáni nebo Senioři Republiky.

3.4 Vybrané příspěvky

Analýza probíhá na základě výběru 4-5 článků publikovaných na webových stránkách v době průběhu volební kampaně. Vybrané články a kódovací klíč k analýze jsou k nalezení v příloze č. 32 (mimo BP). V případě stran LSNS a Republika dochází i k analýze na základě stranických předvolebních novin (příloha č. 29 a příloha č. 30).

Tabulka č. 4 (k nalezení v příloze č. 32)

Téma článku	kód
historické odkazy	HO
suverenita	S
národ, identita, vlastenectví	NIV
proti NATO, EU ...	PNE
záchrana/ochrana Slovenska	ZOS
volby	V
fašismus, extremismus	FE
proti migraci	PM
proti LGBTQ+, menšinám	PLGM
jazyk vzbuzující emoce	JVE
církev	C

Zdroj: Zpracováno autorkou práce

Při analýze vybraných článků strany Slovenského hnutí obrody dochází k vybrání 4 reprezentativních článků ze 49 publikovaných. Téma národa, identity a vlastenectví (NIV) se nachází ve třech vzorcích ve vedlejší roli. První a druhý článek je o politických názorech strany, čtvrtý vybízí voliče k volbě SHO. Článek číslo tři mluví o účasti příslušníků strany na pochodu k příležitosti výročí narození M. R. Štefánika, tento článek je tedy přímo spojen s historickou pamětí a symboly, a ačkoliv se nejedná přímo o výročí spojené se Slovenským štátem, článek působí nacionalisticky.

Dalším analyzovaným vzorkem je 5 článků Slovenské národní strany vybraných ze 151 publikovaných. Vidíme, že každý z článků obsahuje téma národa, identity a vlastenectví

v roli hlavní (2) i vedlejší (3). První, druhý a čtvrtý článek jsou historicky zaměřené, první článek je o výročí založení strany. V článcích 2, 3 a 5 se vyskytuje jazyk vzbuzující emoce, například: „*Už se nemůžu dívat na tu manipulaci a svinstvo v médiích! Už se nemůžu dívat na to zlo, které se na Slovensku rozrůstá!*“ v druhém článku. Titulek třetího článku zní: „*Dnes jsem se dočetl, jak hrozí, že po volbách vznikne koalice extrémistů a fašistů, složená ze Směru, Republiky a SNS*“, přímo je v něm zmíněn fašismus, ale článek samotný s tímto termínem pracuje zvláště, jelikož ho považuje za urážku, ale ve své podstatě jej neodmítá.

U strany Kotlebovci-Lidová strana Naše Slovensko byla pro analýzu vybrána čtveřice článků z možných 66 publikovaných příspěvků. Většina příspěvků na stránce LSNS je v podobě videí, a proto byly zvoleny takové, kde video není hlavním bodem příspěvku. V prvním a druhém článku je silná církevní stopa, v prvním, který oznamuje kandidaturu ve volbách je například výrok: „*Za Boha a za národ!*“, který přímo odkazuje na Slovenský štát (Drábik, 2022), kdežto druhý článek je celý o účasti LSNS na výroční Cyrilometodějské slavnosti. Nejčastěji si v těchto příspěvcích můžeme všimnout jazyka který vzbuzuje emoce, už třeba v názvech čtvrtého „*Invaze pokračuje!*“ a třetího článku „*... před útoky asociálů*“, které mají společné i proti imigrační téma.

Analýza v případě strany Republika probíhá na příkladě 5 článků, ze 180 publikovaných, kdy většina příspěvků má formu názorů některého z kandidátů strany. V případě Republiky lze najít hlavní téma článku již v jeho názvu, například u článků 2 a 5 se jedná o historický odkaz. Články 5 a 4 pak obsahují tematiku národa, identity a vlastenectví. Druhý a třetí článek obsahují myšlenky proti-EU a proti-NATO.

Analýza pracuje i se dvěma tiskovinami, jedná se o noviny strany LSNS Naše Slovensko ze září 2023 (Kotlebovci.sk, 2024 c), a o předvolební noviny hnutí Republika (Hnutí Republika, 2024 c). Jelikož ostatní strany nemají vlastní noviny, které by vyšly v době předvolební kampaně, nebude se s nimi v analýze pracovat. Noviny obsahují více témat než jednotlivé články, a z toho důvodu je tato část analýzy více obecná. Většina témat je v novinách podobná, ale v jiném poměru. U LSNS převládají narativy s tematikou proti-EU, proti-NATO, proti imigraci a s tématy národa, národní identity a vlastenectví. Vedlejší roli v případě novin Naše Slovensko hraje téma záchrany a ochrany Slovenska, voleb, suverenity, proti LGBTQ+ a církve. V případě novin Republiky jsou hlavními tématy volby a národ, identita a vlastenectví, vedlejšími jsou záchrana a ochrana Slovenska, suverenity a narativy proti-EU a proti-NATO. Oba programy mají společné použití jazyka vyvolávající

emoce, LSNS jej však využívá více například: „*Ochráníme Slovensko před šílenci z Evropské unie!*“ a „*Plán EU je zamořit Slovensko deseti tisíci nelegálních imigrantů!*“.

Při analýze dat z článků zjišťujeme, že v případě SHO se liší hlavní témata článků, a až na jednu výjimku, se v nich objevuje vedlejší téma národa, identity a vlastenectví. V článcích SNS se toto téma nachází vždy, a je ve třech článcích doplněné o historické odkazy. Publikované články Kotlebovců se tematicky odlišují, dva ze článků obsahují církevní tematiku, a ve třech nacházíme jazyk vzbuzující emoce. Ve článcích Republiky se opakují témata národa, identity a vlastenectví, spolu s myšlenkami o záchraně a ochraně Slovenska.

3.5 Výsledky analýzy

Jak ukázala vizuální analýza volebních programů, u Slovenského hnutí Obrody, Slovenské národní strany a Kotlebovců-LSNS je možné najít symboliku připomínající Slovenský štát. V případě Republiky se taková symbolika nedala nalézt, ačkoliv je vzhled programu nacionalisticky laděný.

Obsahová analýza volebních programů ukázala, že mladší krajně pravicové strany mají volební programy delší a podrobněji rozpracované, oproti starším zavedeným stranám. Bylo zjištěno, že všechny programy stran obsahují myšlenkovou linku vedoucí ke Slovenskému štátu. Nejčastěji řešená témata v programech byla: silný a suverénní stát, tradiční rodina a podpora a rozvoj slovenské kultury, tradic a hodnot. Z programu vyplývá, že nejvíce církevních odkazů v programu užívali strany LSNS a Republika. Nejvýraznější a nejagresivnější jazyk se nacházel v desateru Kotlebovců a dále v programu SHO. Všechny programy jsou silně nacionalistické, a ve většině nacházíme zvýhodňování tradičních rodin. Všechny programy jsou mířené proti mezinárodní spolupráci, organizacím a slovenskému členství v EU a NATO. Všechny také používají anti-LGBTQ+ rétoriku, a zavrhuje liberální myšlenky a multikulturalismus. Tyto programy jsou silně proti-imigrační, a vždy zmiňují ochranu hranic a státu. V analýze došlo k potvrzení myšlenky, že myšlenky LSNS jsou více radikální než myšlenky SNS (Gazárek a Uhrecký, 2022). Většina myšlenek v programech odpovídá cílům a ideologii krajní pravice. Po provedení analýzy můžeme říct, že se ve všech programech našlo spojení se Slovenským štátem.

Analýza úvodních webových stránek ukázala, že všechny strany na svých webech hojně využívají vizuálních podnětů – obrázků a videí. Na každém z analyzovaných webů se

nachází symbolika spojená se Slovenským štátem, zejména ve formě loga, nebo v některém z publikovaných článků.

Předvolební billboardy a jejich analýza ukázala, že symboly Slovenského štátu se v tomto případě nachází zejména v logu stran a některých heslech. U billboardů SNS a LSNS najdeme obě formy symbolů, u strany Republika se nenachází vizuální odkaz na Slovenský štát. Je nutné zdůraznit, že se stranou SHO se v této části analýzy nepracovalo.

Při analýze vybraných článků publikovaných jednotlivými stranami zjišťujeme, že nejčastějšími tématy byl národ, slovenská identita a vlastenectví. Další témata byly volby, jelikož se jednalo o články publikované v době volební kampaně. Častý byl i výskyt narativu proti EU a proti NATO. Stranické noviny LSNS a Republiky, sdílí hlavní myšlenky o národu, identitě a vlastenectví. V případě novin LSNS je výraznější použití emocí vzbuzujících výrazů a rétoriky proti EU a NATU.

Po zohlednění všech částí analýzy, práce dospívá k následujícímu výsledku. Strana Republika využívá symboly spojené se Slovenským štátem ze zkoumaných stran nejméně, strany SHO a SNS s těmito symboly do určité míry pracují, a strana Kotlebovci-LSNS používá symboly Slovenského štátu nejvíce. Tím došlo i k potvrzení hypotézy práce. Výsledky analýzy jsou shrnuty v také tabulce č. 5 (příloha č. 33).

Tabulka č. 5: Využití symbolů stranami v analýze

Strana	Program		Webové stránky	Billboardy		Vybrané články
	Viz.	Obsah.		Viz.	Obsah.	
SHO	Ano	Ano	Ano	X	X	Ano
SNS	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
LSNS	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Republika	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování autorem na základě provedené analýzy

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzovat práci se symboly Slovenského štátu krajně pravicovými slovenskými stranami v období předvolební kampaně v roce 2023.

Nejprve dochází k pokusu o popsání krajní pravice a vysvětlení problematiky rozdílných pojmů jako je extrémní, radikální a populistická pravice na základě publikací C. Muddeho a J. Rydgrena (Mudde 2007; Mudde 2017; Rydgren, 2018). Poté došlo k popsání politické paměti a politických symbolů, možností práce se symboly a významu a vlivu historie na současné politické dění v návaznosti na díla autorů jako je J. Kubík či L. Manucci (Bernhard & Kubík, 2014; Manucci, 2019). Literatura potvrzuje, že symboly mají na politiku vliv a, že mohou hrát významnou roli. Je vhodné pokračovat v dalším výzkumu.

Dále došlo k popsání vybrané historické etapy – Slovenského štátu. Práce shrnuje historii tohoto státního útvaru, jeho politiku, významné osobnosti a symboliku na základě poznatků I. Kamence a jiných autorů (Kamenec, 1992; Kamenec, 2011; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). S tímto se pojí i otázka nejasného pojmu klerofašismus, jenž je velmi diskutabilní. Mezi akademiky neexistuje shoda, zda je možné označit Slovenský štát za klerofašistický (Griffin 2007; Kubátová & Kubát, 2020; Szabó, 2017). Na což navázalo doplnění stručného historického a politického vývoje na Slovensku do května roku 2023, které slouží pro vysvětlení kontextu politické situace před předčasnými parlamentními volbami (Londák & Honzák & Jaksicsová, 2008; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). To umožnilo v další části operacionalizaci pojmů. Metodologická část rovněž zdůvodnila výběr stran.

Vlastní analýza byla rozdělena do čtyř částí – analýzu volebních programů stran, billboardů, úvodních webových stránek a několika (4-5) vybraných článků publikovaných na webových stránkách vybraných politických stran. Hlavní část analýzy probíhala na příkladu volebních programů vybraných krajně pravicových stran, která byla podpořena analýzou billboardů. V tomto případě byla analýza rozdělena na vizuální a obsahovou, proto aby došlo k zachycení jak vizuálních, tak i myšlenkových odkazů a symbolů spojených se Slovenským štátem. Analýza webové stránky a vybraných článků hrála podpůrnou roli, a přispěla k potvrzení výsledků analýzy programů a billboardů.

Tato bakalářská práce se snažila ukázat, jak politické strany v polarizovaném prostředí volební kampaně pracují s politickými historickými symboly. Jelikož se práce zabývá specifickými pravicovými symboly spojenými se Slovenským štátem, tak právě tyto symboly a jejich využití hledala v kampaních krajně pravicových slovenských stran. Je nutné dodat, že tyto symboly nejsou využívány pouze krajní pravíci, nepatří jí, a ačkoliv jsou s ní nejčastěji a nejvíce spojovány, symbolika Slovenského štátu může být využívána i jinými politickými aktéry (například vlajka). Mainstreamové politické strany také mohou tyto

symboly používat, zejména pokud se snaží získat hlasy krajně pravicových voličů. Na Slovensku bylo možné tento fenomén pozorovat na příkladu strany Směr-SD Roberta Fica, který umí se symboly pracovat, využívat je a ví, jak pracovat s narativy různých událostí. Dochází tak k osvojování narativů a symbolů krajní pravice jinými aktéry, a zmenšování jejího místa na politické scéně. I z tohoto důvodu má cenu zkoumat politické symboly, jak jsou využívány a zda mají vliv na voliče.

Hlavním předmětem zkoumání práce je volební kampaň a jak se v ní pracuje s politickými symboly. Je nutné zdůraznit že volební kampaně nejsou založené na symbolice z minulosti, ale tuto symboliku v nich nacházíme. Jak si práce všimá, každá vybraná strana nějakým způsobem reaguje, reflektuje a připomíná určité historické události a epochy. Politické symboly mohou být politickými aktéry používány v kampaních pozitivně i negativně, třeba ve formě odstrašujícího příkladu, který se stal a jehož opakování je nutné zabránit. Velmi proto záleží i na kontextu, v němž je symbol použit. Důležitý je i účel, s jakým je symbol používán, což může vést ke ztížení interpretace. Obecně se dá říct, že politické symboly plní v kampaních roli podpůrnou ale viditelnou, což je tedy i odpověď na výzkumnou otázku, kterou si práce pokládá.

Otázka Slovenského štátu je na Slovensku kontroverzní téma, jelikož se jedná o příklad první slovenské samostatné státnosti (Nedelsky, 2001; Kamenec 1992), ale zároveň jsou okolnosti jeho vzniku a existence lidmi odsuzovány, jelikož se jednalo o satelit nacistického Německa. Názory jednotlivců se odlišují, ale problémem zůstává jakési zacyklení společenské debaty v kruhu vnímání Slovenského štátu jako první suverenity a chápání faktu, že se nejedná o etapu slovenské historie, která by měla být svobodnou a demokratickou společností oslavována (Kamenec, 1992).

Práce navrhuje hypotézu, která tvrdí, že čím více je krajně pravicová strana radikální/extrémní, tím více bude pracovat a využívat krajně pravicových symbolů spojených se Slovenským štátem. Tato hypotéza byla prací potvrzena, zejména díky případu strany Kotlebovci-Lidová strana Naše Slovensko, která je ze zkoumaných krajně pravicových stran nejvíce extrémní (Mudde, 2017), a také se jedná o stranu, u níž došlo k nejvýraznější a nejčastější práci se symboly a odkazy na Slovenský štát. Druhé nejvýraznější použití symbolů bylo nalezeno u strany Slovenské hnutí obrody, a dále u Slovenské národní strany. Nejméně se symboly Slovenského štátu pracovalo Hnutí Republika, které je shodou okolností splinter group Kotlebovců, a jejichž image vypadá méně radikálně, z důvodů snahy odlišit se od strany Kotlebovci-LSNS.

Limitace této bakalářské práce tkví především v neustálené a mnohdy subjektivní definici krajní, radikální a extrémní pravice. Stejný problém se vyskytuje i u pojmů populismus a klerofašismus, se kterými se v práci také pracuje. Další problém nastává u hledání symbolů samotných, jelikož mohou mít mnoho podob, a některé se dají najít a prokázat snadněji než jiné. Tomuto problému čelila bakalářská práce například v programové analýze, kdy bylo mnohem jednodušší a jasnější identifikovat a interpretovat symboly vizuální oproti odkazům a symbolům obsahovým a myšlenkovým, u nichž v některých případech docházelo k problémům s interpretací, jejich nepřesností či otázce, zda doopravdy odkazují na Slovenský štát. Roli hraje i politický a historický vývoj a změny v politickém prostředí, stačí se podívat na proměnu pohledu na různé otázky po pádu komunismu. V analýze programů je problematická rozdílná délka jednotlivých volebních programů, která má vliv na četnost výskytu symbolů, jelikož v delších programech je pravděpodobnost nalezení dané symboliky větší, než v krátkých a stručných programech. Navzdory těmto problémům, ale má cenu dále zkoumat politické symboly a jejich význam a roli v politice.

V Evropě a po celém světě dochází k demokratické erozi. Výzkum práce politických aktérů s politickými symboly a historickými narativy, může pomoci se zabráněním šíření eroze demokracie na historické bázi. Politické symboly nejsou středem politiky a jejího dění, ale je nutné je zkoumat i kvůli jejich provázání s politickou pamětí a politickou kulturou jednotlivých států. Je důležité vědět, jak se s politickými symboly pracuje, jakou roli hrají v politice, jak mohou být používány a zneužívány v komunikaci politických aktérů a jaký mohou mít vliv na potencionálního voliče. Je potřeba se tématu politických symbolů v následujících letech dále věnovat a zkoumat jejich roli a využití politickými aktéry nejen v předvolebních kampaních.

Summary

The main aim of this bachelor thesis was to analyze the work with the symbols of the Slovak state by the far-right Slovak parties during the election campaign in 2023.

Initially, an attempt to describe the far right and to explain the issue of different concepts such as extreme, radical, and populist radical right was made and based on the publications of C. Mudde and J. Rydgren (Mudde 2007; Mudde 2017; Rydgren, 2018). Secondly, there is a description of political memory and political symbols, the possibilities of working with symbols, and the importance and influence of history on contemporary

political events, following the works of authors such as J. Kubík and L. Manucci (Bernhard & Kubík, 2014; Manucci, 2019). Literature confirms that symbols have an impact on politics and that they can play an important role. Further research should be pursued.

Furthermore, a selected historical era - the Slovak State - was described. The thesis summarizes the history of this state, its politics, important personalities, and symbolism based on the findings of I. Kamenec and others (Kamenec, 1992; Kamenec, 2011; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). Related to this is the issue of the term clerofascism, which is a vague and highly discussed topic. There is no consensus among academics, on whether it is possible to label the Slovak State as clerofascist (Griffin 2007; Kubátová & Kubát, 2020; Szabó, 2017). This was followed by the addition of a brief historical and political development in Slovakia until May 2023, which serves to explain the context of the political situation before the early parliamentary elections (Londák & Honzák & Jaksicsová, 2008; Rychlík & Pokorný & Zelenková & Gbúr, 2024). This allowed for the operationalisation of the concept to happen in the next section. The methodology section also justified the choice of parties.

The analysis itself was divided into four parts - analysis of the parties' election programs, billboards, introductory websites, and a few (4-5) selected articles published by the parties on their websites during the campaign. The main part of the analysis was conducted using the election programs of the selected far-right parties, which was supported by the analysis of the billboards. In this case, the analysis was divided into two parts – visual and content, to capture both visual and ideological references and symbols associated with the Slovak state. The analysis of the website and selected articles played a supporting role and contributed to the confirmation of the results of the analysis of the programs and billboards.

This bachelor thesis tried to show how political historical symbols are used and can be used by political actors, for example, in election campaigns. Since the thesis deals with specific right-wing symbols associated with the Slovak state, it will look at these symbols and their use in far-right Slovak parties. It is necessary to add that these symbols are not only used by the far-right, they do not belong solely to the far-right, and although they are most often and mostly associated with the far-right, the symbolism of the Slovak State can also be used by other political actors (for example the flag). Mainstream political parties can also use these symbols, especially if they are trying to win the votes of far-right voters. In Slovakia, this phenomenon could be observed in the example of Robert Fico's

Smer-SD party, which knows how to work with symbols, how to use them, and how to work with narratives. The narratives and symbols of the far right are being adopted by other parties and the place of far right on the political scene is being diminished. For this reason, too, it is worth examining political symbols, how they are used, and whether they have an impact on voters.

The main subject of the thesis is the election campaign, and it uses and works with political symbols. It must be emphasized that election campaigns are not based on the symbolism of the past, but the symbols can be found there. The thesis notes that each party responds to, reflects, and commemorates certain historical events and eras in some way. Political symbols can be used positively or negatively by political actors in campaigns, for example, in the form of a deterrent example whose repetition must be prevented. Therefore, the context in which the symbol is used matters a great deal. The purpose for which the symbol is used is also important, and that can lead to difficulties in the interpretation of the symbols. Generally speaking, political symbols play a supportive but visible role in campaigns, which is also the answer to the research question of this thesis.

The issue of the Slovak State is a controversial topic in Slovakia, as it is an example of the first Slovak independent statehood (Nedelsky, 2001; Kamenec 1992), but at the same time, the circumstances of its creation and existence are condemned by people, because it was a satellite state of Nazi Germany. The opinions of individuals differ, but the problem remains a kind of looping of the social debate around the perception of the Slovak state as the first sovereignty and the understanding that it is not an era of Slovak history that should be celebrated by a free and democratic society (Kamenec, 1992).

The thesis proposes a hypothesis that claims that the more radical/extremist a far-right party is, the more it will work with and use far-right symbols associated with the Slovak state. This hypothesis has been confirmed by the thesis, especially through the case of the Kotleba Party-Our Slovakia People's Party, which is the most extreme of the far-right parties studied (Mudde, 2017), and which is also the party that was observed to use the political symbols and references to the Slovak State the most. The second most prominent use of symbols was found in the Slovak Renaissance Movement party, and then in the Slovak National Party. The least amount of work with Slovak State symbols was done by the Republic Movement, which coincidentally is a splinter group of the Kotleba Party, and whose image appears less radical, due to its efforts to differentiate itself from the Kotleba Party-LSNS.

The limitations of this bachelor's thesis lie primarily in the constant and often subjective definition of the extreme, radical, and far right. The same problem occurs with the term populism and clerofascism, which are also used in the thesis. Another problem arises in the search for the symbols themselves, as they can take many forms, and some are easier to find and prove than others. This problem was faced by the bachelor thesis, for example, in the program analysis, where it was much easier and clearer to identify and interpret visual symbols compared to references and symbols of content and ideas, which in some cases had problems with interpretation, their inaccuracy or the question of whether they truly referred to the Slovak state.

The political and historical development and changes in the political environment also play a role, just look at the change of the points of view on various issues after the fall of communism. In the analysis of the programs, the different lengths of the different election programs were problematic and had an impact on the frequency of the symbols, as we are more likely to find more symbols in longer programs rather than in the short programs. Despite these problems, however, it is necessary to further explore political symbols and their meaning and role in politics.

Democratic backsliding is happening in Europe and all around the world. Research on how political actors work with political symbols and historical narratives could help to prevent the spread of historical-based erosion of democracy. Political symbols might not be at the center of attention politics, but they need to be studied because of their connection and impact on the political memory and political culture in different countries. It is important to know how political symbols are used, what role they play in politics, how can they be used or misused in the communication of political actors, and what effect they may have on potential voters. The topic of political symbols, their role, and their use by political actors not only in election campaigns needs to be further researched in the future.

Použitá literatura

Azadbakht, M., Fahimiar, A., & Tajik, M. R. (2021). Color as Political Matter: an Aesthetic-Linguistic Reflection. *Tahqīqāt-i farhangī-i Īrān: faṣl'nāmāh-i 'ilmī, pizhūhishī-i Tahqīqāt-i Farhangī-i Īrān*, 14(3), 57-83. <https://doi.org/10.22035/jicr.2022.2497.2930>

Barnhurst, K. G., & Quinn, K. (2012). Political visions: Visual studies in political communication. *The SAGE handbook of political communication*, 276-291.

Bartels, L. M. (2023). *Democracy Erodes from the Top: Leaders, Citizens, and the Challenge of Populism in Europe*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9780691244518>

Bernhard, M. H., & Kubik, J. (2014). Introduction. *Twenty years after communism: the politics of memory and commemoration*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199375134.003.0001>

Caramani, D., & Manucci, L. (2019). National past and populism: the re-elaboration of fascism and its impact on right-wing populism in Western Europe. *West European politics*, 42(6), 1159-1187. <https://doi.org/10.1080/01402382.2019.1596690>

Carter, E. (2017). Party ideology. In *The Populist Radical Right*(pp. 28–67). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315514574-10>

Curini, L., Moffitt, B., & Zulianello, M. (2024). The Colors of the Populist Radical Right: The Strategic Use of Hue and Saturation in Party Logos. *The international journal of press/politics*. <https://doi.org/10.1177/19401612241229216>

Dawson, J., & Hanley, S. (2019). Foreground Liberalism, Background Nationalism: A Discursive-institutionalist Account of EU Leverage and 'Democratic Backsliding' in East Central Europe. *Journal of common market studies*, 57(4), 710-728. <https://doi.org/10.1111/jcms.12845>

Drábik, J. (2022). "With courage against the system." The ideology of the people's party our Slovakia. *Journal of contemporary Central and Eastern Europe*, 30(3), 417-434. <https://doi.org/10.1080/25739638.2022.2164119>

Eatwell, R. (1996). On defining the 'Fascist Minimum': The centrality of ideology. *Journal of political ideologies*, 1(3), 303-319. <https://doi.org/10.1080/13569319608420743>

Eatwell, R. (2003). Reflections on Fascism and Religion. *Totalitarian movements and political religions*, 4(3), 145-166. <https://doi.org/10.1080/14690760412331329991>

Eibl, O. (2013). Analýza volebních programů. In *Volby do Poslanecké sněmovny 2013* (pp. 23-54). Masarykova univerzita nakladatelství.

Fielitz, M., & Laloire, L. L. (2018). Trouble on the Far Right: Introductory Remarks. In *Trouble on the Far Right* (Vol. 39, pp. 13-26). transcript Verlag. <https://doi.org/10.14361/9783839437209-002>

Gazarek, A., & Uhrecký, B. (2023). Populist Radical Right Parties and the Rhetoric of Emotions. *Slovak Journal of Political Sciences*, 23(1), 56-84. <https://doi.org/10.34135/sjps.230103>

Griffin, R. (2007). The 'Holy Storm': 'Clerical Fascism' through the Lens of Modernism. *Totalitarian movements and political religions*, 8(2), 213-228. <https://doi.org/10.1080/14690760701321130>

Gutorov, V., Koryushkin, A., & Zavershinskiy, K. (2019). Anthropological Dimensions of the Political Culture in Transition Societies: Political Culture versus Political Memory. *Politologický časopis*, XXVI(2), 83-101. <https://doi.org/10.5817/PC2019-2-83>

Gyárfášová, O., & Mesežnikov, G. (2015). Actors, agenda, and appeal of the radical nationalist right in Slovakia. In *Transforming the Transformation?* (1st ed., pp. 224-248). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315730578-11>

Hacker, P., & Salnerová, E. (2014). *Slovensko 1990-1993: spomienky amerického diplomata*. Artforum.

Havlík, V., Nemčok, M., Spáč, P., & Zagrapan, J. (2020). The 2020 Parliamentary Elections in Slovakia Steadily Turbulent Change of Direction. *Politologický časopis*, XXVII(3), 221-234. <https://doi.org/10.5817/PC2020-3-221>

Hayes, P. (2016). *Fascism*. Routledge.

Hornat, J. (2021). Introduction. In *The Visegrad Group and Democracy Promotion* (pp. 1-20). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-78188-0_1

Hruboň, A. (2021b). Creating the paradigm of 'New Nation': Eugenic thinking and the culture of racial-hygiene in the Slovak State. *Fascism (Leiden)*, 10(2), 275-297. <https://doi.org/10.1163/22116257-bja10032>

Hruboň, A. (2021a). Pioneers of Clerical Fascism? Mythical Language of Revolutionary Political Catholicism in Slovakia and Visions of a "New Nation." *Konštantínove listy/Constantine's Letters*, 14(1), 131-145. <https://doi.org/10.17846/CL.2021.14.1.131-145>

Kamenec, I. (2011). The Slovak state, 1939–1945. In *Slovakia in History* (pp. 175-192). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511780141.013>

Kamenec, I., Vondrášková, E., & Kvaček, R. (1992). *Slovenský štát: (1939-1945)*. Anomal.

Kašpárková, L. (2023). *Grafický styl bulváru - vizuální prezentace bulvární informace v tištěných médiích*. Diplomová práce, vedoucí Slanec, Jaroslav. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky, 2023.

Kazharski, A. (2018). The End of 'Central Europe'? The Rise of the Radical Right and the Contestation of Identities in Slovakia and the Visegrad Four. *Geopolitics*, 23(4), 754-780. <https://doi.org/10.1080/14650045.2017.1389720>

Kessel, S. van. (2018). No One-Trick Ponies: The Multifaceted Appeal of the Populist Radical Right. In *Trouble on the Far Right* (Vol. 39, pp. 37-42). transcript Verlag. <https://doi.org/10.14361/9783839437209-004>

Kevický, D. (2021). Prečo ľudia volia populistickú radikálnu pravicu? Geografická analýza volebnej podpory populistickej radikálnej pravice v Česku a na Slovensku. *Sociológia*, 53(6), 577-598. <https://doi.org/10.31577/sociologia.2021.53.6.22>

Kopeček, L. (2003). *Od Mečiara k Dzurindovi: slovenská politika a politický systém v prvom desaťročí samostatnosti*. Masarykova univerzita.

Kopeček, L. (2006). *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*. Centrum pro studium demokracie a kultury CDK.

Kotwas, M., & Kubik, J. (2019). Symbolic Thickening of Public Culture and the Rise of Right-Wing Populism in Poland. *East European politics and societies*, 33(2), 435-471. <https://doi.org/10.1177/0888325419826691>

Kotwas, M., & Kubik, J. (2022). Beyond “Making Poland Great Again.” Nostalgia in Polish Populist and Non-populist Discourses. *Sociological forum (Randolph, N.J.)*, 37(1), 1360-1386. <https://doi.org/10.1111/socf.12842>

Kubatova, H., & Kubat, M. (2021). The priest and the state: Clerical fascism in Slovakia and theory. *Nations and nationalism*, 27(3), 734-749. <https://doi.org/10.1111/nana.12664>

Kubik, J., & Bernhard, M. (2014). A Theory of the Politics of Memory. *Twenty years after communism: The politics of memory and commemoration*, 7-34. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199375134.003.0002>

Kupka, P., Laryš, M., & Smolík, J. (2009). *Krajní pravice ve vybraných zemích střední a východní Evropy: Slovensko, Polsko, Ukrajina, Bělorusko, Rusko*. Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.

Leška, V. (2006). *Slovensko 1993-2004: léta obav a nadějí. Ústav mezinárodních vztahů*.

Lilleker, D. G. (2006). *Key concepts in political communication*. Sage.

Lipták, E., & Kamenec, I. (2000). *Slovensko v 20. storočí* (Vyd. 3). Kalligram.

Liu, J. H., Sibley, C. G., & Huang, L. L. (2014). History matters: Effects of culture-specific symbols on political attitudes and intergroup relations. *Political Psychology*, 35(1), 57-79. <https://www.jstor.org/stable/43785859>

Londák, M., Honzák, F., & Jaksicsová, V. (2008). *Dějiny Slovenska v datech*. Libri.

Malý, M. & Michal, A. (2023). *Politická mobilizace jako příležitost? Sběr materiálu z protivládních protestů a kampaní před parlamentními a prezidentskými volbami v letech*

2021–2023 v České republice. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia*. Praha: Národní muzeum, 2023, 77(1-2), 39–49. DOI: <https://doi.org/10.37520/amnph.2023.005>.

Manucci, L. (2019). *Populism and collective memory: Comparing fascist legacies in Western Europe*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429275289>

Marc, L. (2023). *Illiberal Europe: Eastern Europe from the Fall of the Berlin Wall to the War in Ukraine*. Oldcastle Books.

Mareš, Miroslav. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006. 80 s.

Minkenberg, M. (2017). The radical right in post socialist Central and Eastern Europe: comparative observations and interpretations. (2017). In *The Populist Radical Right* (pp. 386-403). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315514574-31>

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe* (1st ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511492037>

Mudde, C. (2017). Introduction to the populist radical right. In *The populist radical right* (pp. 1-14). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315514574-7>

Murray, M. J. (2013). *Commemorating and forgetting: Challenges for the new South Africa*. University of Minnesota Press, 2013. ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/uu/detail.action?docID=1204680>.

Nedelsky, N. (2001). The wartime Slovak state: a case study in the relationship between ethnic nationalism and authoritarian patterns of governance. *Nations and nationalism*, 7(2), 215-234. <https://doi.org/10.1111/1469-8219.00013>

Pirro, A. (2015). *The Populist Radical Right in Central and Eastern Europe: Ideology, impact, and electoral performance* (1st ed., Vol. 27). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315733159>

Pirro, A. L. P. (2014). Populist Radical Right Parties in Central and Eastern Europe: The Different Context and Issues of the Prophets of the Patria. *Government and opposition (London)*, 49(4), 600-629. <https://doi.org/10.1017/gov.2013.32>

Plante, T. G. (2020). Clericalism contributes to religious, spiritual, and behavioral struggles among catholic priests. *Religions*, 11(5), 217. <https://doi.org/10.3390/rel11050217>

Pollard, J. (2007). 'Clerical Fascism': Context, Overview and Conclusion. *Totalitarian movements and political religions*, 8(2), 433-446. <https://doi.org/10.1080/14690760701321528>

Pytlas, B. (2013). Radical-right narratives in Slovakia and Hungary: historical legacies, mythic overlaying and contemporary politics. *Patterns of prejudice*, 47(2), 162-183. <https://doi.org/10.1080/0031322X.2013.786199>

Pytlas, B. (2016). *Radical right parties in Central and Eastern Europe: mainstream party competition and electoral fortune*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315712741>

Rehák, Š., Rafaj, O., & Černěnko, T. (2021). EU integration, regional development problems and the rise of the new radical right in Slovakia. *Regional science policy & practice*, 13(2), 303-321. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12385>

Rodríguez-Temiño, I., & Almansa-Sánchez, J. (2021). The use of past events as political symbols in Spain. The example of Vox and the need for a new archaeology of ethnicity. *International journal of heritage studies: IJHS*, 27(10), 1064-1078. <https://doi.org/10.1080/13527258.2021.1941195>

Rydgren, J. (2018). The Radical Right. An Introduction. *The Oxford handbook of the radical right*. Oxford University Press.

Rychlík, J., Pokorný, M., Zelenková, A., & Gbúr, J. (2024). *Dějiny Slovenska*. Vyšehrad.
Schill, D. (2012). The Visual Image and the Political Image: A Review of Visual Communication Research in the Field of Political Communication. *The review of communication*, 12(2), 118-142. <https://doi.org/10.1080/15358593.2011.653504>

Smolík, J. (2010). Armáda České republiky a extremistická symbolika – kontext a konsekvence/Army of the Czech Republic and extremists symbols – context and consequences. *Obrana a strategie*, 2010(1), 101.

Smolík, J. (2021). Politika a symboly: politické symboly?. *Jazyk a politika. Na pomezí lingvistiky a politologie VI*. Bratislava: Ekonóm, 434-447.

Syrný, M., & Hruboň, A. (2023). Anti-fascism in the Land of Holy Water Blessed by the Swastika: The Case of the Slovak State. In *Anti-fascism in European History* (p. 143). Central European University Press. <https://doi.org/10.7829/jj.4032515.12>

Szabó, M. (2017). Klérofašizmus“? Katolicizmus a radikálna pravica v stredoeurópskom kontexte (1918 - 1945). *Historický časopis*, 65(4), 675-687. <https://doi.org/10.31577/histcaso.2017.65.4.5>

Szabó, M. (2022). Hitler's Priests in Slovakia: On the Convergence of Catholicism and Fascism in Nazi "New Europe." *Soudobé dejiny*, XXIX(3), 691-723.

Šimková, P. (2022). Aplikácia modelu politického marketingu na krajne pravú politickú stranu Kotlebovci-ľudová strana naše Slovensko. *Politické vedy*, 25(3), 181-210. <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.181-210>

Taylor, C. (1960). CLERICALISM. *Cross currents (New Rochelle, N.Y.)*, 10(4), 327-336.
Vachudova, M. A. (2020). Ethnopolitism and democratic backsliding in Central Europe. *East European politics*, 36(3), 318-340. <https://doi.org/10.1080/21599165.2020.1787163>

Internetové zdroje

Aktuality.sk. *Zoznam politických strán - Voľby 2023.*
<https://www.aktuality.sk/udalost/volby-2023/strany/>

Anti-Defamation League, b. *Hate on display, hate symbols database – numeric hate symbols.* <https://www.adl.org/resources/hate-symbols/search?f%5B0%5D=topic%3A1709>

Anti-Defamation League, a. *Hate on display, hate symbols database – Neo-nazi smybols.*
<https://www.adl.org/resources/hate-symbols/search?f%5B0%5D=topic%3A1708>

Anti-Defamation League, c. *Hitler salute (hand sign).* <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/hitler-salute-hand-sign>

ČT24. (2023, 9. 11.) *Kto je kto? Předvolební průvodce slovenskými stranami.*
<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/kto-je-kto-predvolebni-pruvodce-slovenskymi-stranami-1616>

Ehl, M. (2020, 21. 2.). *Drama na Slovensku: Fica může sesadit populista, který má pověst blázna a šaška.* Aktuálně.cz. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/na-mitinku-hvezdy-slovenske-politiky-tekavy-populista-matovi/r~7c264594548411eaa04e0cc47ab5f122/>

Evropský parlament (2022, 15. 9.). *Evropský parlament: Maďarsko již nelze považovat za plnohodnotnou demokracii.* <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20220909IPR40137/evropsky-parlament-madarsko-jiz-nelze-povazovat-za-plnohodnotnou-demokracii>

Freedom House (2024). *Nations in Transit, 2024.*
https://freedomhouse.org/sites/default/files/2024-04/NIT_2024_Digital_Booklet.pdf

German Sirotnikova M. (2021, 20. 1.) *FAR-RIGHT EXTREMISM IN SLOVAKIA: HATE, GUNS AND FRIENDS FROM RUSSIA.* Reporting Democracy, Balkan Insight.
<https://balkaninsight.com/2021/01/20/far-right-extremism-in-slovakia/>

Hajčáková D. (2023, 31. 1.) *Kedy treba žiadať o voľbu z cudziny? Kedy mi príde zoznam kandidátov? Termíny, ktoré potrebujete poznať.* Sme.sk.
<https://domov.sme.sk/c/23123811/volby-2023-dolezite-terminy.html>

Hnutí Republika.sk (2024), a. *Program na obnovu Slovenska.* <https://www.hnutie-republika.sk/program/>

Hnutie Republika.sk (2024), b. *Hnutie Republika.* <https://www.hnutie-republika.sk>

Hnutie Republika.sk (2024), c. *Předvolebné noviny: Urobíme poriadok!*
<https://www.hnutie-republika.sk/predvolebne-noviny-2023/>

Hnutie Republika.sk (2024), d. *Za poriadok v štáte.* <https://www.hnutie-republika.sk/fungujuci-stat/>

Hnutie Republika.sk (2024), e. *Dostojny život pre každého*. <https://www.hnutie-republika.sk/rodinna-a-socialna-politika/>

Hnutie Republika.sk (2024), f. *Za bezpečnosť Slovenskej republiky*. <https://www.hnutie-republika.sk/obrana/>

Hnutie Republika.sk (2024), g. *Za silné národné hospodárstvo*. <https://www.hnutie-republika.sk/narodne-hospodarstvo/>

Hnutie Republika.sk (2024), h. *Učiť slušnosti a pracovitosti*. <https://www.hnutie-republika.sk/skolstvo-veda-sport/>

Hnutie Republika.sk (2024), i. *Rovnaký meter na všetkých*. <https://www.hnutie-republika.sk/pravo-a-spravodlivost/>

Hnutie Republika.sk (2024), j. *Viac peňazí pre ľudí*. <https://www.hnutie-republika.sk/financie-a-rozpocet/>

Hnutie Republika.sk (2024), k. *Viac kultúry pre Slovensko*. <https://www.hnutie-republika.sk/kultura-a-media/>

Hnutie Republika.sk (2024), l. *Hrdé Slovensko v zahraničí*. <https://www.hnutie-republika.sk/zahranicna-politika/>

Hospodárske noviny, (2013, 24. 11.). *Neonacista Kotleba vyhral na Slovensku krajské voľby. Pořádal protiromské pochody*. <https://zahranicni.hn.cz/c1-61306170-kotleba-volby-na-slovensku-neonacismus>

Chovanec Š. (2016, 8. 3.) „Vodca Kotleba“. *Prečo ho mnohí označujú za fašistu a neonacistu*. HNOnline.sk. <https://hnonline.sk/slovensko/593546-vodca-kotleba-preco-ho-mnohi-oznacuju-za-fasistu-a-neonacistu>

iDnes.cz (2023, 15. 5.). *Čaputová jmenovala Ódora premiérem, Slovensko má první úřednickou vládu*. https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-urednicka-vlada-ludovit-odor-premier-jmenovani-caputova.A230515_111612_zahranicni_bro

Infovolby.sk. (2023). *Bilbordy a iné (parl-volby 2023)*. <https://infovolby.sk/tema/bilbordy-a-ine-parlamentne-volby-2023?page=2>

Jadrný P. (2017, 1. 7.) Kotlebovci chtěli být jako slovenští národovci. Spletli si ale Kriváně a vylezli na špatnou horu. iRozhlas.cz. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/kotlebovci-chteli-byt-jako-slovensti-narodovci-spletli-si-ale-krivane-a-vylezli_1707011523_pj

Jánošíková A. (2023, 3.6.) *Uhrik popiera, že by mali v strane fašistov! Pravda o Republike: Útoky na moslimov aj piesne o bielej rase*. Topky.sk. <https://www.topky.sk/cl/10/2525925/Uhrik-popiera--ze-by-mali-v-strane-fasistov--Pravda-o-Republike--Utoky-na-moslimov-aj-piesne-o-bielej-rase>

Kotlebovci.sk (2024), a. *Desatoro ĽS Naše Slovensko*. <http://kotlebovci.sk/program/>

Kotlebovci.sk (2024), b. *Kotlebovci*. <http://kotlebovci.sk>

Kotlebovci.sk (2024), c. *Naše noviny. Naše Slovensko ročník 2023*. <http://kotlebovci.sk/nase-noviny/>

Kubišová J. (2018, 14. 8.). *Matica slovenská môže? Na Kriváň osadila pamätník Štúrovi*. Aktuality.sk. <https://www.aktuality.sk/clanok/611798/matica-slovenska-moze-na-krivan-osadila-pamatnik-sturovi/>

Kysel T. (2021, 20. 1.) *Čo sa stalo v LSNS: Kotleba je už naozaj vodca, stal sa neodvolateľným a stranu môže riadiť aj z basy*. Aktuality.sk. <https://www.aktuality.sk/clanok/857420/co-sa-stalo-v-lsns-kotleba-je-uz-naozaj-vodca-stal-sa-neodvolatelny-m-a-stranu-moze-riadiť-aj-z-basy/>

Nečásková, P. (2017, 19. 5.). *Sporný symbol kotlebovců. Kritikům připomíná fašistickou válečnou organizaci*. iRozhlas.cz. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/sporny-symbol-kotlebovcu-kritikum-pripomina-fasistickou-valecnou-organizaci_1705191242_dp?_gl=1*1un4g6z*_ga*Mzg1OTc5NjI1LjE3MTQ0MDUyMDE.*_ga_NHXTP7RWNV*MTcxNDQwNTIwNC4xLjEuMTcxNDQwNTM1OC4wLjAuMTU3NDY1MjcwOA

Novák L. (2023, 27. 9.) *Místo kotlebovských triček bílé košile. Hnutí Republika se chce zbavit extremistické minulosti*. iROZHLAS.cz. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/slovensko-volby-hnuti-republika-slovenska-vlada-krajni-pravice_2309272100_vtk

Osvaldová L. (2023, 24. 8.), a. *Uhrikov ťažký týždeň: málo ľudí na mítingu, koncert neonacistu Ďuricu a odhalenie, že bol mládežníkom v SDKÚ*. Denník N.sk. <https://dennikn.sk/3534650/uhrikov-tazky-tyzden-malo-ludi-na-mitingu-koncert-neonacistu-duricu-a-odhalenie-ze-bol-mladeznikom-v-sdku/>

Osvaldová, L. (2023, 28. 6.), b. *Prezliekanie Republiky pokračuje, tvrdia, že sú protifašistickí bojovníci*. Denník N.sk. <https://dennikn.sk/3445082/prezliekanie-republiky-pokracuje-tvrdia-ze-su-protifasisticki-bojovnici/>

Palata, L. (2023, 12. 4.). *Zemědělci brojí proti ukrajinskému obilí. Jeho zákaz ale zdraží pečivo*. deník.cz. <https://www.denik.cz/cesko-a-eu/zakaz-ukrajinskeho-oblili-20230412.html>

SHO.sk (2023, 10. 6.) *SHO: Predstavujeme vám náš novelizovaný program. Revolučný program pre Slovensko*. <https://sho.sk/sho-predstavujeme-vam-nas-novelizovany-program-revolucny-program-pre-slovensko/>

SHO.sk. *Slovenské hnutie obrody*. <https://sho.sk>

Sme.sk (2023, 28. 7.), a. *Výzvu za odstránenie kotlebových billboardov proti LGBTI+ podpísalo už 10-tisíc ľudí*. <https://domov.sme.sk/c/23198935/vyzvu-za-odstranenie-kotlebovych-billboardov-proti-lgbt-podpisalo-uz-10-tisic-ludi.html>

Sme.sk (2023, 5. 3.), b. *Sme rodina je krajne pravicová strana, uznal Kollár. Fico sa Jančkárovej neospravedlnil.* Sme.sk. <https://domov.sme.sk/c/23143182/sme-rodina-je-krajne-pravicova-strana-uznal-kollar-fico-sa-janckarovej-neospravedlnil.html>

Sme.sk (2024), a. *Slovenské hnutie obrody (SHO).* <https://www.sme.sk/ps/4836/sho>

Sme.sk (2024), b. *Republika.* <https://www.sme.sk/ps/4858/republika>

SNS.sk (2024), a. *Slovenská národná strana.* <https://www.sns.sk>

SNS.sk (2024), b. *Volby do NR SR. Dokument Volebný program SNS do NR SR 2023.* <https://www.sns.sk/dokumenty/volbynrsr/>

Srdce-snj-sv.sk. *Srdce – vlastenci a dochodcovia – slovenská národná jednota.* <https://www.srdce-snj-sv.sk>

Šimečka M.M. (2024, 1. 2.) *Robert Fico sa klania Gustávovi Husákovi, lebo voličom sľubuje návrat do šťastnej minulosti.* Denník N.sk. <https://dennikn.sk/3805053/robert-fico-sa-klaniam-gustavovi-husakovi-lebo-volichem-slubuje-navrat-do-stastnej-minulosti/>

Štatistický úrad SR, (2023, 1. 10.). *Súhrnné výsledky hlasovania.* https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2023/sk/suhrnne_vysledky.html

Vilček I. (2023, 28. 7.). *Kotleba na Slovensku rozmístil kontroverzní billboardy. Chce zemi „ochrániť“ pred LGBT.* Novinky.cz. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-kotleba-na-slovensku-rozmistil-kontroverzni-billboardy-chce-zemi-ochranit-pred-lgbt-40439122>

Vilček I. (2024. 21. 2.) *Šéfredaktori 6 let po Kuciakově vraždě: Fico opět útočí na novináře, nikdy mu ale neuhneme.* Novinky.cz. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-sefredaktori-6-let-po-kuciakove-vrazde-fico-opet-utoci-na-novinare-nykdy-mu-ale-neuhneme-40461509>

Volby Sme.sk. *VÝSLEDKY PARLAMENTNÝCH VOLIEB 2023.* <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2023/vysledky>

Wikipedie: Otvorená encyklopédie (2024, 6. 4.). *Slovenské Hnutie Obrody.* https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Slovensk%C3%A9_Hnutie_Obrody&olidid=23800159

Zákony pre ľuďi.sk. *Zákon č. 181/2014 Z. Zákon o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov.* [naposledy navštíveno: 25.4.2024]. <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-181#p2>

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Seznam zkratk
- Příloha č. 2: Vlajka Slovenského štátu (obrázek)
- Příloha č. 3: Vojnová vlajka Slovenského štátu (obrázek)
- Příloha č. 4: Znak Slovenského štátu (obrázek)
- Příloha č. 5: Prezidentská standarta Jozefa Tisa (obrázek)
- Příloha č. 6: Lud'ácký kříž (obrázek)
- Příloha č. 7: Vlajka HSLS a HG (obrázek)
- Příloha č. 8: Emblém Hlinkovy gardy (obrázek)
- Příloha č. 9: Andrej Hlinka (obrázek)
- Příloha č. 10: Jozef Tiso (obrázek)
- Příloha č. 11: Vojtěch Tuka (obrázek)
- Příloha č. 12: Hlinkova garda (obrázek)
- Příloha č. 13: Staré a nové logo Kotlebovci-LSNS (obrázek)
- Příloha č. 14: Logo SHO (obrázek)
- Příloha č. 15: Logo SNS (obrázek)
- Příloha č. 16: Říšská orlice (obrázek)
- Příloha č. 17: Slovenský státní znak (obrázek)
- Příloha č. 18: Seznam kandidujících stran dle čísla kandidátních listin (seznam)
- Příloha č. 19: Symboly Slovenského štátu (tabulka)
- Příloha č. 20: Kódovací schéma (tabulka)
- Příloha č. 21: Výsledky voleb na Slovensku 2023 (tabulka)
- Příloha č. 22: Billboardy strany SNS (11 obrázků)
- Příloha č. 23: Billboardy strany Kotlebovci-LSNS (6 obrázků)
- Příloha č. 24: Billboardy strany Hnutí Republika (10 obrázků)
- Příloha č. 25: Printscreen webové stránky SHO (3 obrázky)
- Příloha č. 26: Printscreen webové stránky SNS (6 obrázků)
- Příloha č. 27: Printscreen webové stránky Kotlebovci-LSNS (4 obrázky)
- Příloha č. 28: Printscreen webové stránky Republika (8 obrázků)
- Příloha č. 29: Printscreen novin Naše-Slovensko (5 obrázků)
- Příloha č. 30: Printscreen Predvolebné noviny – Hnutie Republika (6 obrázků)
- Příloha č. 31: Výsledky použití symbolů vybranými politickými stranami (tabulka)
- Příloha č. 32: Příloha Volební programy a Kódovací schéma – příloha mimo BP

Příloha č. 1: Seznam zkratk

EU	Evropská unie
HG	Hlinkova garda
HLAS	HLAS – sociální demokracie
HSLs	Hlinkova slovenská lidová strana
HR	Hnutí Republika
KDH	Křesťanskodemokratické hnutí
KSS	Komunistická strana Slovenska
LSNS	Kotlebovci – Lidová strana Naše Slovensko
MF	Maďarské fórum
NATO	Severoatlantická aliance
OLANO	Koalice OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLaNO), Křesťanská unie a Za lidi
PS	Progresívni Slovensko
SaS	Svoboda a Solidarita
SDKÚ-DS	Slovenská demokratická a křesťanská unie – Demokratická strana
SHO	Slovenské hnutí obrody
SLS	Slovenská lidová strana
SMER-SD	Směr-sociální demokracie
SNS	Slovenská národní strana
SOS	Společně občané Slovenska
SR	Slovenská republika
SRDCE	SRDCE vlastenci a důchodci – Slovenská národní jednota
VB	Vlastenecký blok

Příloha č. 2: Vlajka Slovenského štátu (obrázek)

Zdroj: File:Flag of Slovakia (1939–1945).svg. (2023, November 24). *Wikimedia Commons*. Retrieved 14:18, March 17, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_Slovakia_\(1939%E2%80%931945\).svg&oldid=824830363](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_Slovakia_(1939%E2%80%931945).svg&oldid=824830363).

Příloha č. 3: Vojnová vlajka Slovenského štátu (obrázek)

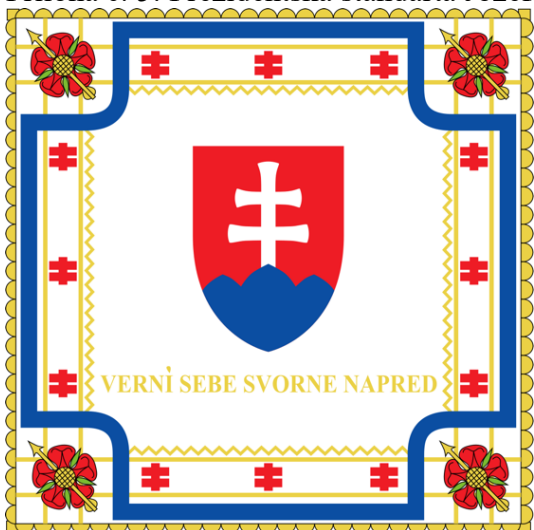
Zdroj: File:War ensign of the First Slovak Republic.svg. (2022, July 24). *Wikimedia Commons*. Retrieved 14:25, March 17, 2024 from https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:War_ensign_of_the_First_Slovak_Republic.svg&oldid=677303075.

Příloha č. 4: Znak Slovenského štátu (obrázek)

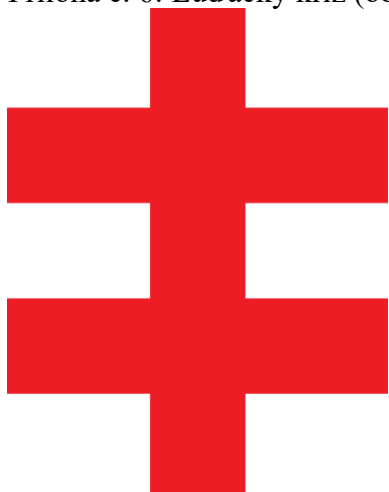
Zdroj: File:Coat of Arms of the Slovak State (1939-1945).svg. (2024, March 13). *Wikimedia Commons*. Retrieved 14:35, March 17, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Coat_of_Arms_of_the_Slovak_State_\(1939-1945\).svg&oldid=859989904](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Coat_of_Arms_of_the_Slovak_State_(1939-1945).svg&oldid=859989904).

Příloha č. 5: Prezidentská standarta Jozefa Tisa (obrázek)

Zdroj: File:Flag of the President of Slovakia (1939–1945).svg. (2023, June 2). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:34, March 18, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_the_President_of_Slovakia_\(1939%E2%80%931945\).svg&oldid=769799970](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_the_President_of_Slovakia_(1939%E2%80%931945).svg&oldid=769799970).

Příloha č. 6: Ludácký kříž (obrázek)

Zdroj: File:Ludak Cross (1938–1945).svg. (2022, June 19). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:16, March 18, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Ludak_Cross_\(1938%E2%80%931945\).svg&oldid=666501962](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Ludak_Cross_(1938%E2%80%931945).svg&oldid=666501962).

Příloha č. 7: Vlajka HSLS a HG (obrázek)

Zdroj: File:Flag of the Hlinka party (1938–1945) variant 2.svg. (2022, January 24). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:33, March 18, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_the_Hlinka_party_\(1938%E2%80%931945\)_variant_2.svg&oldid=623894312](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Flag_of_the_Hlinka_party_(1938%E2%80%931945)_variant_2.svg&oldid=623894312).

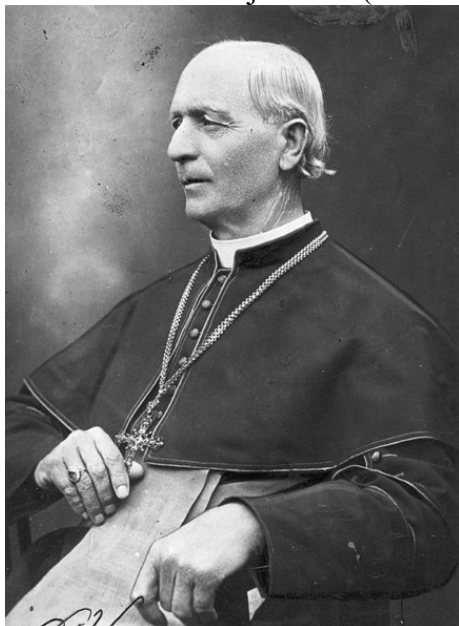
Příloha č. 8: Emblém Hlinkovy gardy (obrázek)

Zdroj: File:Emblem of the Hlinka Guard.svg. (2023, September 2). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:33, March 18, 2024

from https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Emblem_of_the_Hlinka_Guard.svg&oldid=797733660.

Příloha č. 9: Andrej Hlinka (obrázek)

Zdroj: File:Andrej Hlinka 1937.jpg. (2023, August 23). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:17, March 18, 2024 from https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Andrej_Hlinka_1937.jpg&oldid=795279542.

Příloha č. 10: Jozef Tiso (obrázek)

Zdroj: File:Bundesarchiv Bild 146-2010-0049, Josef Tiso.jpg. (2024, January 3). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:18, March 18, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Bundesarchiv_Bild_146-2010-0049, Josef Tiso.jpg&oldid=838238747](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Bundesarchiv_Bild_146-2010-0049,_Josef_Tiso.jpg&oldid=838238747).

Příloha č. 11: Vojtěch Tuka (obrázek)

Zdroj: File:Vojtech Tuka3 (cropped).jpg. (2023, July 21). *Wikimedia Commons*. Retrieved 12:20, March 18, 2024 from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Vojtech_Tuka3_\(cropped\).jpg&oldid=785410604](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Vojtech_Tuka3_(cropped).jpg&oldid=785410604).

Příloha č. 12: Hlinkova garda (obrázek)

Zdroj: [druhasvetova.com](https://www.druhasvetova.com) (2024). *Hlinkova garda*. <https://www.druhasvetova.com/?p=armada/slovensko/Hlinkova-garda>

Příloha č. 13: Staré a nové logo Kotlebovci-LSNS (obrázek)

Zdroj: Benčík, J. (2018, 28.3.) *Ako kotlebovci premaľovali firmu*. *DenníkN.sk*. <https://dennikn.sk/blog/1079204/ako-kotlebovci-premalovali-firmu/>

Příloha č. 14: Logo SHO (obrázek)

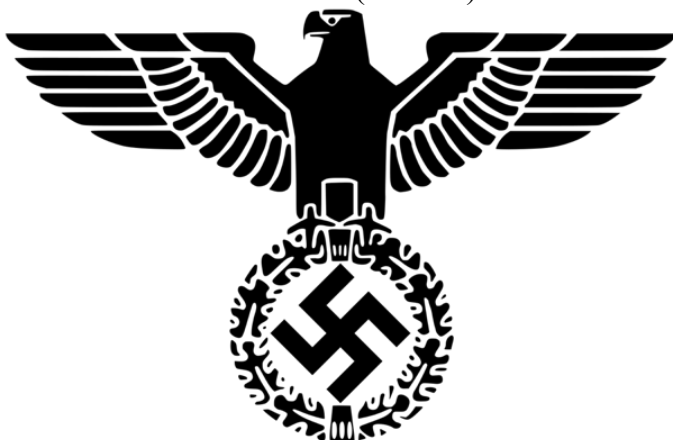
File:Slovenské Hnutie Obrody – logo.jpg. (2024, February 29). *Wikimedia Commons*. Retrieved 10:23, March 24, 2024 from https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Slovensk%C3%A9_Hnutie_Obrody_%E2%80%93_logo.jpg&oldid=856964938.

Příloha č. 15: Logo SNS (obrázek)

Zdroj: SNS.sk (2024), a. *Slovenská národná strana*. <https://www.sns.sk>

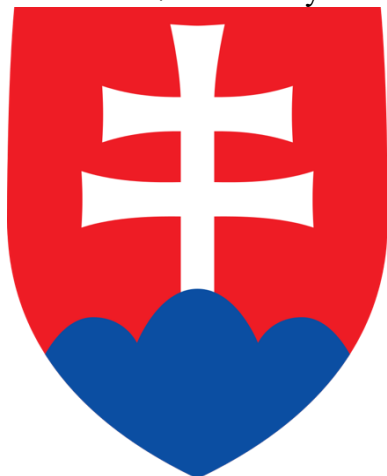
Příloha č. 16: Říšská orlice (obrázek)

Zdroj: File:Reichsadler Deutsches Reich (1935–1945).svg. (2024, March 6). *Wikimedia Commons*. Retrieved 10:57, March 24, 2024

from [https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Reichsadler_Deutsches_Reich_\(1935%E2%80%931945\).svg&oldid=858520505](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Reichsadler_Deutsches_Reich_(1935%E2%80%931945).svg&oldid=858520505).

Příloha č. 17: Slovenský státní znak (obrázek)

File:Coat of arms of Slovakia.svg. (2024, March 31). *Wikimedia Commons*. Retrieved 21:41, April 20, 2024 from https://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Coat_of_arms_of_Slovakia.svg&oldid=864702327.

Příloha č. 18: Seznam kandidujících stran dle čísla kandidátních listin (seznam)

1. Pirátská strana Slovensko
2. Princíp
3. Progresívne Slovensko
4. Spoločne občania Slovenska
5. Koalície OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽaNO), Kresťanská únia a ZA ĽUDÍ
6. Komunistická strana Slovensko
7. Maďarské fórum
8. Vlastenecký blok
9. Modrí, Most-Híd
10. Spravodlivosť
11. Slovenske Hnutie obrody
12. Sloboda a Solidarita
13. Sme rodina
14. My Slovensko
15. Slovenská národná strana
16. SMER – sociálna demokracia

17. HLAS – sociálna demokracia
18. SZÖVETSÉG – ALIANCIA
19. SRDCE vlastenci a dôchodcovia – SLOVENSKÁ NÁRODNÁ JEDNOTA
20. Slovenská demokratická a kresťanská únia – demokratická strana
21. Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko
22. Sme demokrati
23. Kresťanskodemokratické hnutie
24. Karma
25. Republika

Príloha č. 19: Symboly Slovenského štátu (tabuľka)

Symbol	Pravdepodobné použitie	Nepravdepodobné použitie	Výrazné pri použití
Vlajka Slovenského štátu	Vizuální	Projev, rozhovor	Ano
Vojnová vlajka	Vizuální	Projev, rozhovor	Ano
Erb	Vizuální	Projev, rozhovor	Ano
Prezidentská standarta	Vizuální	Projev, rozhovor	Ano
Rovnoramenný dvoj-kříž	Vizuální	Projev	Ano
Hej Slováci	Audio, projev	Vizuální	Ano
Vlajka HSLS	Vizuální	Projev, rozhovor	
Logo HSLS	Vizuální	Projev, rozhovor	Velmi
Emblém HG	Vizuální	Projev, rozhovor	Velmi
Zkratka HSLS	Vizuální, projev, rozhovor	Gesto	Ano, závisí na kontextu
Uniforma	Sjezd strany, demonstrace	Projev, rozhovor, vizuální zobrazení	Velmi
Andrej Hlinka	Projev, rozhovor	Vizuální zobrazení	Středně, závisí na kontextu
Jozef Tiso	Projev, rozhovor	Vizuální zobrazení	Středně, závisí na kontextu
Vojtech Tuka	Projev, rozhovor	Vizuální zobrazení	Středně, závisí na kontextu

Zdroj: Vlastní zpracování autorem

Příloha č. 20: Kódovací schéma (tabulka)

Historický odkaz	Kód
přímý odkaz na historii	H1
nepřímý odkaz	H2
Nacionalismus	
národní hrdost a vlastenectví	N1
národní identita a její ochrana	N2
ochrana a záchrana státu či jeho hranic	N3
suverenita státu	N4
rozvoj státu	N5
etnická čistota	N6
Tradicionalismus, sociální konzervatismus	
slovenská kultura a jazyk	T1
tradiční hodnoty a lidové tradice	T2
křesťanské hodnoty a morálka (církvní vliv)	T3
hierarchie ve společnosti, sociální spravedlnost	T4
rodina	T5
anti-LGBTQ+	T6
Autoritářské tendence	
silný stát, centralizace moci, zestátňování	A1
pořádek ve státě a přísné zákony	A2
nerespektování demokratických institucí	A3
ozbrojené složky a armáda	A4
úpravy politického systému, úpravy demokratických institucí, referendum	A5
úpravy soudního systému	A6
Anti-globalismus a xenofobie	
proti globalizaci	GX1
proti liberalismu, multikulturalismu a "jiným moderním ideologiím"	GX2
proti mezinárodní spolupráci a obchodu	GX3
proti EU	GX4
proti NATO a bilaterální smlouvě s USA	GX5
proti válce, za mír a neutralitu	GX6
pro spolupráci se slovanskými národy, Ruskem	GX7
proti imigraci a migrantům	GX8
proti menšinám – náboženským, národnostním, ...	GX9
proti mimovládním organizacím	GX10
Výroky vzbuzující emoce	
emotivní, agresivní, útočný jazyk, nadávky ...	JV1

Zdroj: Zpracováno autorem.

Příloha č. 21: Výsledky voleb na Slovensku 2023 (tabulka)

Číslo kandidátní listiny	Název	Počet získaných hlasů	Procento hlasů	V parlamentu
1	Pirátská strana Slovensko	9 358	0,31 %	Ne
2	PRINCÍP	1 817	0,06 %	Ne
3	Progresívne Slovensko	533 136	17,96 %	Ano
4	Spoločne občania Slovenska	2 401	0,08 %	Ne
5	OLaNO	264 137	8,89 %	Ano
6	Komunistická strana Slovensko	9 867	0,33 %	Ne
7	Maďarské fórum	3 468	0,11 %	Ne
8	Vlastenecký blok	1 262	0,04 %	Ne
9	Modrí, Most-Híd	7 935	0,26 %	Ne
10	Spravodlivosť	1 335	0,04 %	Ne
11	Slovenské Hnutie Obrody	1 332	0,04 %	Ne
12	Sloboda a Solidarita	187 645	6,32 %	Ano
13	Sme rodina	65 673	2,21 %	Ne
14	My Slovensko	2 786	0,09 %	Ne
15	Slovenská národná strana	166 995	5,62 %	Ano
16	SMER-SD	681 017	22,94 %	Ano
17	HLAS – SD	436 415	14,70 %	Ano
18	SZÖVETSÉG – ALIANCIA	130 183	4,38 %	Ne
19	SRDCE	2 315	0,07 %	Ne
20	SDKU-demokratická strana	771	0,02 %	Ne
21	Kotlebovi – L'SNS	25 003	0,84 %	Ne
22	Sme demokrati	87 006	2,93 %	Ne
23	Kresťanskodemokratické hnutie	202 515	6,82 %	Ano
24	Karma	2 407	0,08 %	Ne
25	Republika	141 099	4,75 %	Ne

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Štatistického úradu SR 2023 (https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2023/sk/suhrnne_vysledky.html)

Příloha č. 22: Billboardy strany SNS (11 obrázků)

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *15 SNS*. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/15-sns>

Zdroj: iDnes.cz (2023, 9. 8.). Předseda Slovenské národní strany (SNS) Andrej Danko. https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-volby-prehledne.A230925_113831_zahranicni_kha/foto/KHA80564325cf_profimedia_0795531272.jpg

Zdroj: Plíhal, J. (2023). Foto: Vágní hesla a práce se strachem. Slovensko zaplavily předvolební billboardy. Aktuálně.cz. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-slovenske-predvolebni-billboardy/r~4e591fcc5bd011eea25a0cc47ab5f122/r~f36ba36a5bce11ee82b7ac1f6b220ee8/>

Zdroj: Plíhal, J. (2023). Foto: Vágní hesla a práce se strachem. Slovensko zaplavily předvolební billboardy. Aktuálně.cz. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-slovenske-predvolebni-billboardy/r~4e591fcc5bd011eea25a0cc47ab5f122/r~0d75a8285bcf11eebc030cc47ab5f122/>

Příloha č. 23: Billboardy strany Kotlebovci-LSNS (6 obrázků)

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 21 Kotlebovci – LSNS. Infovolby.sk. <https://infovolby.sk/clanok/21-kotlebovci-lsns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *21 Kotlebovci – ĽSNS*. Infolby.sk. <https://infolby.sk/clanok/21-kotlebovci-lsns>

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). *21 Kotlebovci – ĽSNS*. Infolby.sk. <https://infolby.sk/clanok/21-kotlebovci-lsns>

Zdroj: iDnes.cz (2023, 9. 8.). *Předvolební billboard slovenské Lidové strany Naše Slovensko*. https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-volby-prehledne.A230925_113831_zahranicni_kha/foto/KHA5e8796ec1c_profimedia_0795536064.jpg

Zdroj: Vilček I. (2023, 28. 7.). *Kotleba na Slovensku rozmístil kontroverzní billboardy. Chce zemi „ochránit“ před LGBT*. Novinky.cz. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-kotleba-na-slovensku-rozmistil-kontroverzni-billboardy-chce-zemi-ochranit-pred-lgbt-40439122>

Zdroj: Plíhal, J. (2023). Foto: Vágní hesla a práce se strachem. Slovensko zaplavily předvolební billboardy. Aktuálně.cz. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-slovenske-predvolebni-billboardy/r~4e591fcc5bd011eea25a0cc47ab5f122/r~1320f7965bcf11eea9eeac1f6b220ee8/>

Příloha č. 24: Billboardy strany Hnutí Republika (10 obrázků)

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25 <https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25 <https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25
<https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25
<https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25
<https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: Godársky, I. (2023, 31. 8.). 25
<https://infovolby.sk/clanok/25-republika>

Republika. Infovolby.sk.

Zdroj: iDnes.cz (2023, 9.8.). Předvolební billboard slovenské strany Republika.
https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-volby-prehledne.A230925_113831_zahranicni_kha/foto/KHA5e604dbd8a_profimedia_0795531674.jpg

Zdroj: Jaroš, M. (2023, 16.9.). PŘEDVOLEBNÍ KAMPAŇ NA SLOVENSKU. Respekt.cz.
<https://www.respekt.cz/fotogalerie/predvolebni-kampan-na-slovensku>

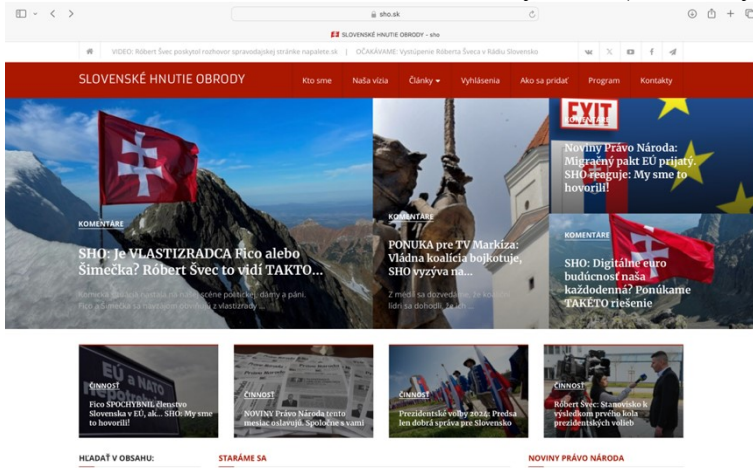

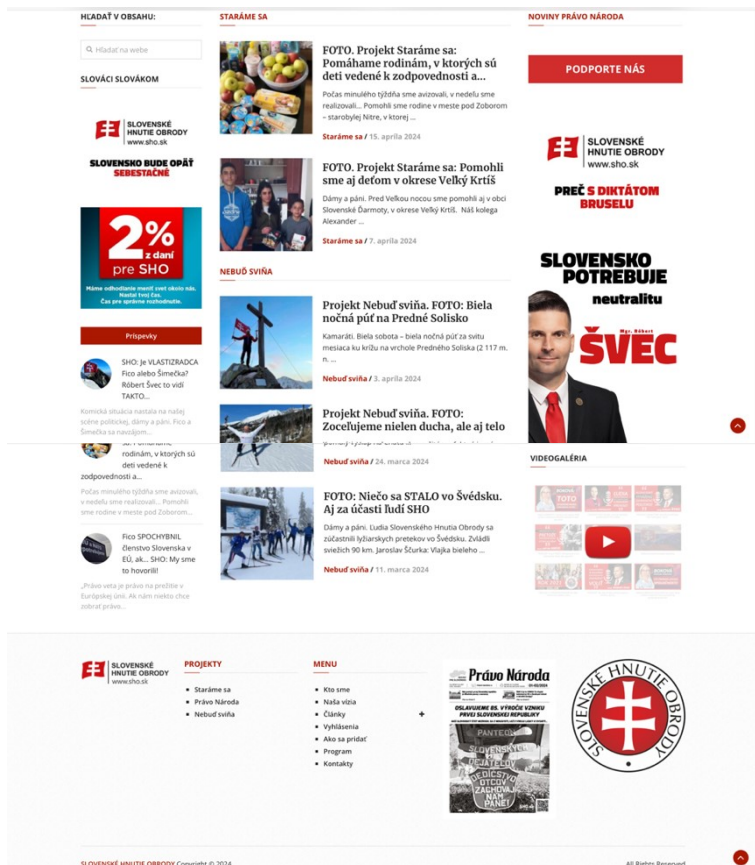
Zdroj: Jaroš, M. (2023, 16.9.). *PŘEDVOLEBNÍ KAMPAŇ NA SLOVENSKU*. *Respekt.cz*. <https://www.respekt.cz/fotogalerie/predvolebni-kampan-na-slovensku>

Zdroj: Plíhal, J. (2023). *Foto: Vágní hesla a práce se strachem. Slovensko zaplavily předvolební billboardy*. *Aktuálně.cz*. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/foto-slovenske-predvolebni-billboardy/r~4e591fcc5bd011eea25a0cc47ab5f122/r~e46acc385bce11ee8d680cc47ab5f122/>

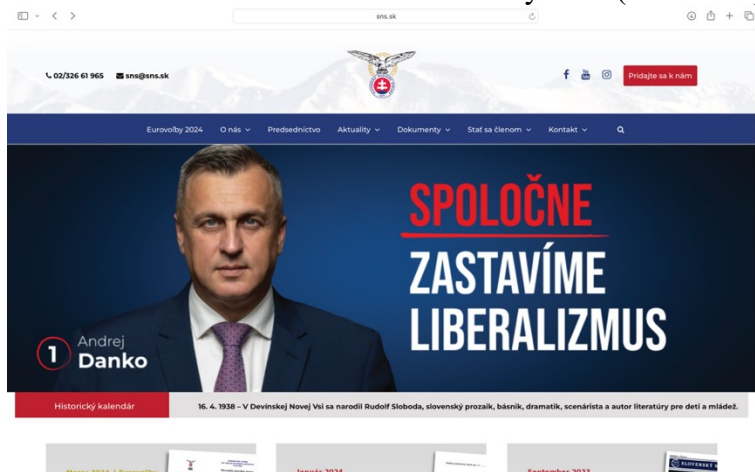
Příloha č. 25: Printscreens webové stránky SHO (3 obrázky)

Zdroj: SHO.sk (2024, 16. 4.). Slovenské hnutie obrody. <https://sho.sk>

Príloha č. 26: Printscreen webové stránky SNS (6 obrázků)

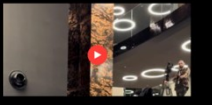
Marč 2024 / Eurovoľby
KANDIDÁTNA LISTINA 2024
Eurovoľby 2024

Január 2024
PETÍCIA ZA KANDIDATÚRU ANDREJA DANKA
Prezidentské voľby 2024

September 2023
SLOVENSKÝ NÁROD VOLEBNÝ Špeciál
Slovenský národ

- Cenzúra liberálov pokračuje a valcuje ľudí za názor**
15. APRÍLA 2024
- Balíte si kufre...?**
11. APRÍLA 2024
- Dnes je 200 rokov od narodenia slávnej Aničky Jurkovičovej**
10. APRÍLA 2024
- Utrpeli sme si pamiatku padlých vojakov Červenej armády**
8. APRÍLA 2024
- PREČO ČAPUTOVÁ SELEKTIVNE CHRÁNÍ FIALOVÚ?**

Cestovný ruch a šport vedia Slovensku priniesť zvýšenie HDP.
12. APRÍLA 2024

Markiza nech sa hanbí za klamstvá Torórkovej a Medzihradského.
12. APRÍLA 2024

Ústavným zákonom na odstrel medveda ideme chrániť každého človeka.
9. APRÍLA 2024

Správy z regiónu

Na oltár boja za mier položili životy
Na oltár boja za mier položili životy V regióne Liptova sa odohrali veľmi ťažké boje v druhej svetovej [...]
9. APRÍLA 2024

Okresná konferencia SNS Čadca
V piatok 5.4.2024 zasadala Okresná konferencia Slovenskej národnej strany v Čadci. Konferenciu otvoril a viedol predseda OR [...]
6. APRÍLA 2024

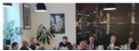
Okresná konferencia SNS Čadca
V piatok 5.4.2024 zasadala Okresná konferencia Slovenskej národnej strany v Čadci. Konferenciu otvoril a viedol predseda OR [...]
6. APRÍLA 2024

Okresná konferencia SNS Zvolen
4.4.2023 sa konala okresná konferencia SNS Zvolen v Zvolenskej Slatine, ktorú viedol okresný predseda PávdDr. Štefan Hanuška [...]
6. APRÍLA 2024

Okresná konferencia SNS Piešťany
Dnes, 05. apríla 2024, sme sa stretli na okresnej konferencii SNS v Piešťanoch, ktorá sa uskutočnila v [...]
6. APRÍLA 2024

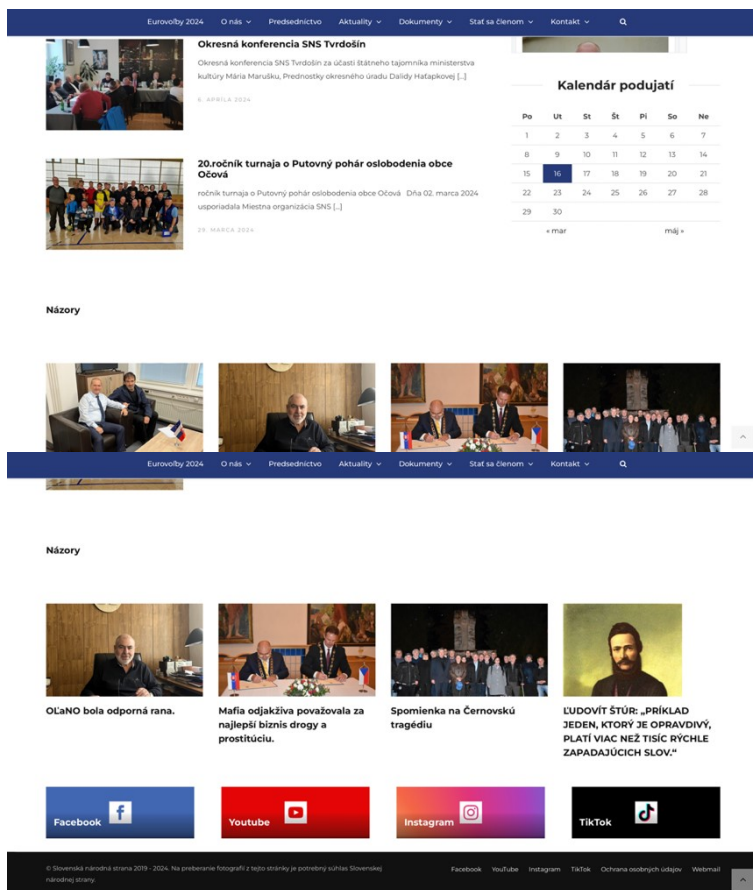

Okresná konferencia SNS Tvrdošín
Okresná konferencia SNS Tvrdošín za účasti štátneho tajomníka ministerstva kultúry Máriu Marušku. Prednosťou okresného úradu Daidy Hrašpákovéj [...]
6. APRÍLA 2024

Facebook

Kalendár podujatí

Zdroj: „SNS.sk (2024, 16. 4.). Slovenská národná strana. <https://www.sns.sk>

Príloha č. 27: Printscreen webovej stránky Kotlebovci-LSNS (4 obrázky)

Hrozba s názvom DIGITÁLNE EURO! (Marian Kotleba, Katka Boková, Rastislav Schlosár)

10. apríla 2024 | 18:00 | www.kompas.radio
téma: Hrozba s názvom DIGITÁLNE EURO!

© 11. apríla 2024 v Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

Marian Kotleba: Po súde s čatárom Dobrotkom sľúbil Peter Kotlár legislatívne zmeny!

© 11. apríla 2024 v Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

Marian Kotleba: Po súde s čatárom Dobrotkom sľúbil Peter Kotlár legislatívne zmeny!

© 11. apríla 2024 v Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

Ideme na súd podporiť čatára Dobrotku. Kde je Kotlár?

© 11. apríla 2024 v Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

© 11. apríla 2024 v Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

Za digitálne euro hlasoval Smer, Hlas, KDĽ a PS! Ako je to možné?

© 10. apríla 2024 v Činnosť v NR SR, Názvy Mariana Kotleba, Politická činnosť

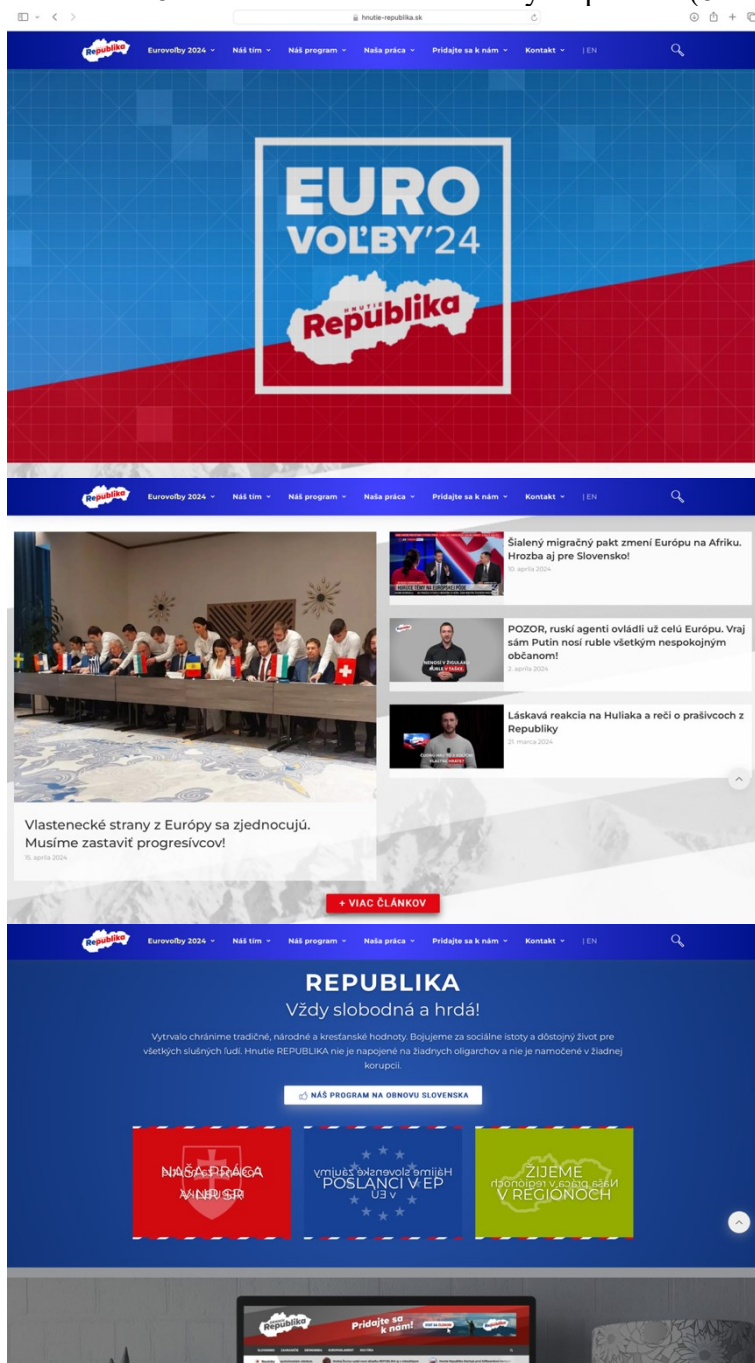
1 ... 138 Nasledujúce

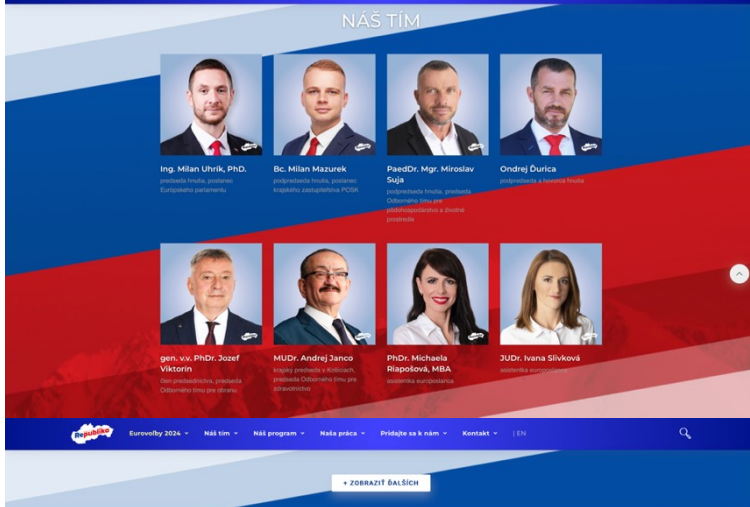

Zdroj: Kotlebovci.sk (2024, 16. 4.). Kotlebovci. <http://kotlebovci.sk>

Příloha č. 28: Printscreens webové stránky Republika (8 obrázků)

Hnutie REPUBLIKA je politická organizácia jeho ľudí odhodlaných brániť štátny súverén a jeho obyvateľov.

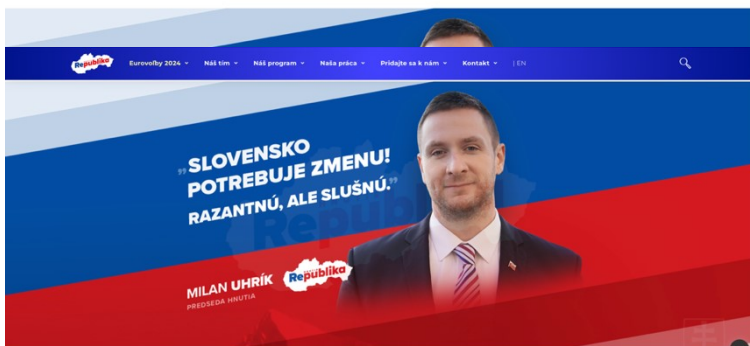
REPUBLIKA je ideovou stranou pre všetkých ľudí s konzervatívnym svetonázorom - pre mladých, priťahujúcich entuziazmu a odhodlania, ale aj pre starších disponujúcich cennými vedomosťami a skúsenosťami. Naši milí prišli ruku k delu pri stáčení a obnove nášho kľudného Slovenska.

Členstvom v hnutí REPUBLIKA získate:

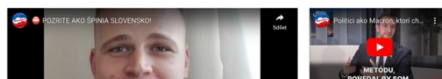
- možnosť byť členom šikovného kolektívu,
- spolupracovať sa na práci našich odborných tímov a zapájať sa do odborných diskusií,
- ovplyvňovať dianie na Slovensku a formovať tak jeho budúcnosť,
- zúčastňovať sa na formálnych aj neformálnych akciách hnutia,
- možnosť cestovať a spoznávať nových ľudí s podobným zmyslom,
- prístup k najnovším oficiálnym informáciám štátu,
- šancu vidieť, ako sa prezentovať sa,
- príležitosť budovať si kariéru v politickej sfére

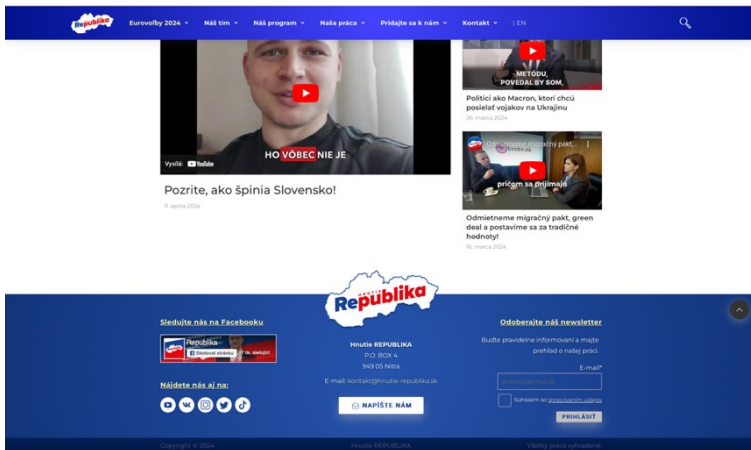
Ďalšieho, členstvom v hnutí REPUBLIKA získate možnosť byť súčasťou veľkej politiky a skutočného prínosu.

PRIDAJTE SA IHNEĎ

Sledujte nás aj na Youtube

Zdroj: Hnutie Republika.sk (2024, 16. 4.). *Hnutie Republika.* <https://www.hnutie-republika.sk>

Príloha č. 29: Printscreen novin Naše-Slovensko (5 obrázků)

Hnutie Republika

MÁME TOHO DOŠŤ!

Upraceme bordel v štáte

EURÓPSKE PLATY AJ PRE SLOVÁKOV

Máme plán, ako to dosiahnuť

ZASTAVÍME RÚŠENIE NEMOCNÍC

Zdravie nesmie byť blížina

ZVYŠÍME DŮCHODKY

Dostojný život pre všetkých

Urobíme PORIADOK!

30. septembra 2023

VOĽTE 25

VLASTENCI, VOĽTE NA ISTOTU

S nami Váš hlas neprepadne!

SKONČUJEME

s vírou chaosu a korupcie

República

Máme toho NAOZAJ DOŠŤ!

150 Mgr. Milan MAZUREK poslanec SR SR

Postavíme Slovensko NA NOHY

Cieľom znovu NORMÁLNE ŽÍŤ

Politika potrebuje GENERAČNÚ VÝMENU

Všetci občania, Slováci a Slováci, poslušné vlády boli narážejúcim. Čoho sa obojli, to požiadali. Chceli, aby naša vláda urobila niečo, čo sa im páči. Či už ide o zmenu, alebo o to, čo sa im páči. Či už ide o zmenu, alebo o to, čo sa im páči. Či už ide o zmenu, alebo o to, čo sa im páči.

1 **Ing. Milan Uhrík, PhD.** predseda Hnutia REPUBLIKA

Urobíme PORIADOK!

VOĽTE 25

ARGANCIA

NECHOPNOSŤ

HLADKY KRIZA

Zastavíme RÚŠENIE nemocníc

19 **MUDr. Miroslav URBAN** bývalý poslanec NR SR

Zdravie NESMIE BYŤ BIZNIS!

5 KROKOV

k rozvoju zdravotníctva

1. Zlepšenie výkonnosti zdravotníckych zariadení
2. Zvýšenie kvality zdravotníckych služieb
3. Spravidelnovanie zdravotníckych služieb
4. Zvýšenie kvalifikácie zdravotníckych pracovníkov
5. Zvýšenie dostupnosti zdravotníckych služieb

Za poctivú prácu VYŠŠIE DŮCHODKY

8 **Ing. Peter ŠILVÁK** predseda Klubu Seniori Republiky

Příloha č. 31: Výsledky použití symbolů vybranými politickými stranami (tabulka)

Strana	Program		Webové stránky	Billboardy		Vybrané články
	Viz.	Obsah.		Viz.	Obsah.	
SHO	Ano	Ano	Ano	X	X	Ano
SNS	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
LSNS	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Republika	Ne	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano

Zdroj: Vlastní zpracování autorem na základě provedené analýzy

Příloha č. 32: Volební programy a Kódovací schéma

Přiloženo v dokumentu PDF s názvem Příloha č.32 BP – Bartovská